

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia.

Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa koulutuksen saaneiden lääkäreiden laillistamisprosessia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto teki päätöksen hakijan koulutuksen hyväksymisestä heti laillistamisprosessin alussa. Hakija voisi toimia lääkäriharjoittelijana ja ryhtyä suorittamaan lupa- ja valvontaviraston määräämää palvelua, lisäopintoja tai kuulustelua vasta sen jälkeen, kun hän on saanut myönteisen päätöksen koulutuksen hyväksymisestä.

Vaatimuksia laillistamishakemuksen yhteydessä esitettävistä asiakirjoista esitetään tarkistettaviksi. Jos tutkintotodistus tai muu hakemuksen liitteeksi tarvittava asiakirja esitetään jäljennöksenä, sen tulisi olla virallisesti oikeaksi todistettu. Hakemukseen tulisi liittää Suomessa tai muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa auktorisoidun kielenkääntäjän kääntä-

mät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin edellä mainituilla kielillä laadituista asiakirjoista. Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa tutkintonsa suorittaneiden tulisi liittää laillistamishakemukseen luotettava selvitys todistuksen oikeellisuudesta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkittäviin tietoihin ehdotetaan täydennyksiä tilapäiseen ammattitoimintaan oikeutettujen kyseisen alan opiskelijoiden osalta. Ammattihenkilörekisteriin merkittäisiin henkilötiedot sekä tiedot Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston sekä aluehallintovirastojen valvontatoimenpiteinä kohdistamista ratkaisuista.

Terveydenhuollon ammattihenkilön ammatillista toimintakykyä ja terveydentilaa sekä ammattitaidon selvittämistä koskevaa ammattihenkilölain pykälän soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi ammattioikeutta hakeviin henkilöihin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Suomessa koulutuksen suorittaneet	3
Muussa EU/ETA-valtiossa koulutuksen suorittaneet	4
EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen suorittaneet	4
Hammaslääkäreiden laillistaminen	5
Terveystieteiden ammattihenkilöiden osaamisen ja kielitaidon varmistaminen	6
Terveystieteiden ammattihenkilöiden valvonta.....	7
Terveystieteiden ammattihenkilöiden keskusrekisteri	8
2.2 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö.....	8
Ammattipätevyysdirektiivi	8
Pohjoismaiden välinen sopimus yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista.....	9
Lääkäreiden laillistaminen muissa Pohjoismaissa	9
2.3 Nykytilan arviointi.....	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	12
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	13
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	13
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	13
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	13
5 ASIAN VALMISTELU	14
6 LAUSUNNOT JA NIIDEN HUOMIOON OTTAMINEN	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	14
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	19
3 VOIMAANTULO	19
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	19
LAKIEHDOTUS.....	21
Laki terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta	21
LIITE.....	30
RINNAKKAISTEKSTI	30
Laki terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta	30

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistamisen ja ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisen edellytyksistä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa ja asetuksessa (559/1994, jäljempänä ammattihenkilölaki ja 564/1994, jäljempänä ammattihenkilöasetus).

Terveydenhuollon ammattihenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka on ammattihenkilölain nojalla saanut ammatinharjoittamisoikeuden (laillistettu ammattihenkilö) tai ammatinharjoittamisluvan (luvan saanut ammattihenkilö) sekä henkilöä, jolla ammattihenkilölain mukaan on oikeus käyttää ammattihenkilöasetuksessa säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (nimikesuojattu ammattihenkilö). Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää oikeuden toimia laillistettuna terveydenhuollon ammattihenkilönä sekä oikeuden käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä. Valviran tehtäviin kuuluu huolehtia sille säädetystä terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnasta.

Ammattihenkilölain 2 luvussa säädetään oikeudesta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä. Oikeuden saamiseen liittyvät vaatimukset riippuvat siitä onko henkilö suorittanut opinnot Suomessa, muussa Euroopan unioniin (jäljempänä EU) tai Euroopan talusalueeseen (jäljempänä ETA) kuuluvassa valtiossa vai EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa valtiossa. Laillistamisen ja ammatinharjoittamisen edellytyksiin vaikuttaa myös se, onko henkilö EU- tai ETA-valtion vai jonkin ulkopuolisen valtion kansalainen. Kun kysymys on EU- tai ETA-valtiossa suoritetusta tutkinnosta, kansallinen lainsäädäntö perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2005/36/EY, annettu 7 päivänä syyskuuta 2005, ammattipätevyden tunnustamisesta (jäljempänä ammattipätevyysdirektiivi). Ammattipätevyysdirektiivi on implementoitu osaksi ammattihenkilölakia. Muilta osin jäsenvaltiot päättävät pääsääntöisesti itse tunnustamiseen liittyvän lainsäädännön sisällöstä ja tunnustamismenettelystä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden liikkuminen maasta toiseen on lisääntynyt. Valvirassa on vuonna 2013 tehty yhteensä 610 terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistamispäätöstä ulkomaisen koulutuksen perusteella. Näistä suurin osa koskee EU- tai ETA -alueeseen kuuluvissa maissa koulutettuja sairaanhoitajia, lääkäreitä ja hammaslääkäreitä. Vuonna 2013 Valvira laillisti 178 lääkäriä, 117 erikoislääkäreitä ja 155 sairaanhoitajaa ulkomailla suoritetun tutkinnon perusteella. Hammaslääkäreiden kohdalla 11 päätöksessä annettiin peruskoulutuksen jälkeinen rajoitettu oikeus ammatin harjoittamiseen ja 112 hammaslääkärille myönnettiin laillistus käytännön palvelun jälkeen. Muita terveydenhuollon ammattihenkilöitä laillistettiin ulkomailla suoritetun tutkinnon perusteella huomattavasti vähemmän, 0—7 laillistusta ammattiryhmää kohden.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Suomessa koulutuksen suorittaneet

Ammattihenkilölain 4 §:n mukaan Valvira myöntää hakemuksesta henkilölle, joka on suorittanut lääkärin tai hammaslääkärin ammattiin johtavan peruskoulutuksen Suomessa, oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Valvira myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa ammattihenkilölain 5 §:ssä mainittuja terveydenhuollon ammatteja laillistettuna ammattihenkilönä ja ammattinimikkeen käyttöoikeuden henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa. Näitä ammattihenkilölain 5 §:n mukaisia laillistettavia ammatteja ovat proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammatit.

Muussa EU/ETA-valtiossa koulutuksen suorittaneet

Oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia tutkintojen automaattisen tunnustamisen nojalla

Lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin, sairaanhoitajan ja kättilön tutkinnon tunnustaminen tapahtuu ammattipätevyysdirektiivin ja ammattihenkilölain 6 ja 7 §:n mukaan automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla. Hakijalla tulee olla ammattipätevyysdirektiivin liitteissä mainittu tutkintotodistus.

Mikäli tutkinto ei täytä automaattisen tunnustamisen edellytyksiä, se kuuluu yleisen tunnustamisjärjestelmän piiriin; esim. vanhemmat tutkinnot ja uusissa jäsenvaltioissa niiden Euroopan unioniin liittymistä edeltävänä aikana suoritettut tutkinnot.

Valviralla ei nykyinsäädännön mukaan ole oikeutta arvioida hakijan suomen- tai ruotsinkielen taitoa laillistamisen yhteydessä. Riittävän kielitaidon arviointi on työnantajan vastuulla.

Oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia yleisen tunnustamisjärjestelmän nojalla

Yleisen tunnustamisjärjestelmän piirissä olevilla ammattihenkilöillä tulee olla ammattipätevyysdirektiivin mukainen tutkintotodistus tai muu vastaava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan ammattioikeuden saamiseksi. Yleisen tunnustamisjärjestelmän piiriin kuuluvat ammattihenkilölain 8 §:ssä mainitut psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammatit.

Yleisessä tutkintojärjestelmässä hakijan koulutusta verrataan kansalliseen koulutukseen. Valvira voi ammattipätevyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) 5 §:n 2 momentin mukaisesti tarvittaessa pyytää yliopistolta, korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta lausuntoa hakijan suorittamien opintojen vastaavuudesta ja puuttuvista aihealueista verrattuna Suomessa suoritettaviin opintoihin. Mikäli koulutus eroaa olennaisesti

ti Suomessa suoritettavasta vastaavasta koulutuksesta, Valvira voi päättää hakijalle määrättävästä sopeutumisajasta tai kelpoisuuskoosteesta. Hakija voi valita suorittaako hän korvaavana toimenpiteenä sopeutumisajan vai kelpoisuuskokeen.

Sopeutumisaikana hakija voi harjoittaa ammattiaan samaan ammattiryhmään kuuluvan laillistetun/nimikesuojatun ammattihenkilön ohjauksen ja valvonnan alaisena. Sopeutumisajan kuluttua ohjaaja antaa lausunnon Valviralle hakijan kyvystä ja taidosta hoitaa ammattiaan. Sopeutumisajasta ja kelpoisuuskoosteesta on tarkemmat määräykset ammattihenkilöasetuksen 10—12 §:ssä.

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen suorittaneet

Valvira myöntää ammattihenkilölain 11 §:n nojalla hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA -valtion kansalaiselle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan, Valviran hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa valtiossa ja joka on osoittanut täyttävänsä valtioneuvoston asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset. Ammattihenkilöasetuksen 4 §:n mukaan edellytyksenä on, että hakija on suorittanut Valviran erikseen määräämän palvelun, lisäopinnot ja ammattitaidon selvittämiseksi kuulustelun siten, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa saatua vastaavaa koulutusta. Hakijan ei edellä mainituissa tilanteissa saadaksesen laillistuksen tarvitse osoittaa, että hänellä on riittävä suomen- tai ruotsinkielen taito, vaan kielitaidon arviointi on työnantajan vastuulla.

Valvira voi ammattihenkilölain 13 §:n mukaan erityisestä syystä määräämnsä ehdoin myöntää EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa valtiossa lääkärintutkinnon suorittaneelle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle laillistuksen ja oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito.

Ammattihenkilöasetuksen 14 §:n mukaan EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa valtiossa

lääkärin tutkinnon suorittaneelta EU- tai ETA-alueen ulkopuolisen valtion kansalaiselta vaaditaan, että hän on suorittanut Valviran mahdollisesti määräämän palvelun ja lisäopinnot sekä ammattitaidon selvittämiseksi kuulustelun siten, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa suoritettua vastaavaa koulutusta ja että hän on osoittanut omaavansa riittävän kielitaidon. Ammattihenkilöasetuksen 14 §:n mukaan kielitaitoa todettaessa on pidettävä riittävänä kysymyksessä olevan ammatinharjoittamisluvan tai -oikeuden edellyttämien tehtävien hoidon kannalta välttämättömää kielitaitoa. Laillistamisen edellytyksenä Valvira vaatii todistuksen suomen- tai ruotsin kielen taidosta.

Valviran asettamat edellytykset EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa valtiossa koulutuksen saaneiden lääkäreiden laillistamiselle

EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa valtiossa koulutuksen saaneiden lääkäreiden laillistamisen ehtona on ensinnäkin, että he ovat suorittaneet ulkomailla lääkärin ammattiin johtavan koulutuksen. Terveystieteiden ammattihenkilölaki edellyttää kaikilta terveystieteiden ammattihenkilöiltä riittävää kielitaitoa (ammattihenkilölain 18 a §). EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneelta lääkäriltä, joka ei ole EU/ETA-valtion kansalainen, edellytetään todistusta riittävästä suomen- tai ruotsinkielen taidosta. Kielitaidon tulee olla vähintään tyydyttävä vastaten yleisen kielitutkinnon taitotasoa 3/6.

EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa maassa lääkärin tutkinnon suorittaneelta hakijalta, joka on EU- tai ETA-maan kansalainen, Valvira ei nykyinsäädännön mukaan voi vaatia kielitodistusta laillistamisen edellytyksenä. Riittävän kielitaidon arviointi on näissä tapauksissa työnantajan vastuulla.

Valvira voi edellyttää hakijalta vähintään kuuden kuukauden pituista lääkäriharjoittelua. Harjoitteluksi hyväksytään valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämässä suomalaisessa sairaalassa tai terveystieteiden suoritettu lääkäriharjoittelu tai muu palvelu, jonka sisältö vastaa Suomessa lääketieteen opiskelijalta vaadittavaa harjoittelua. Harjoittelu suoritetaan yleensä amanuenssin nimikkeellä.

Ennen laillistamista hakijalta voidaan edellyttää kuulustelua, joka käsittää kirjallisen kokeen lääketieteen keskeisistä osa-alueista, kirjallisen kokeen terveydenhuollon hallinnosta ja käytännön potilaskokeen vastaanottotilanteesta. Kuulustelun käytännön toteuttamisesta vastaa tällä hetkellä Tampereen yliopisto. Kokeen tavoitetaso vastaa Suomessa lääketieteen lisensiaatiksi valmistuvan tasoa. Kun hakija on suorittanut kliinisen kokeen ja hallinnollisen kokeen hyväksytysti, hän suorittaa potilastentin, joka käsittää terveystieteiden kolmen potilaan vastaanoton. Käytännön potilaskokeen tavoitteena on varmistaa, että lääkäri omaa valmiudet kohdata potilas, hallitsee vuorovaikutustaidot sekä yleislääkärin työn keskeiset menetelmät. Kliininen opettaja vastaa kokeen käytännön järjestelyistä ja potilasturvallisuudesta.

Kirjallisiin kokeisiin voi osallistua enintään kymmenen kertaa kumpaankin. Kolmen peräkkäisen hylätyn suorituksen jälkeen kokeeseen voi ilmoittautua uudelleen vuoden kuluttua. Jos kliininen tai hallinnollinen koe on hylätty kymmenen kertaa, koetta ei voi enää uusia. Vuoden 2011 alusta käytännön potilaskokeeseen on voinut osallistua kolme kertaa. Jos koe hylätään ensimmäisellä kerralla, uuteen kokeeseen voi osallistua aikaisintaan puolen vuoden kuluttua. Jos koe hylätään myös toisella kerralla, kolmanteen kokeeseen voi osallistua uudelleen vuoden kuluttua. Tänä aikana hakijan on suoritettava kuuden kuukauden lisäharjoittelu lääkäriharjoittelijana. Tämä vaaditaan edellä mainitun EU/ETA-alueen ulkopuolella tutkinnon suorittaneen henkilön laillistamisvaatimukseen kuuluvan kuuden kuukauden lääkäriharjoittelun lisäksi.

Hammaslääkäreiden laillistaminen

EU- tai ETA-alueella hammaslääkärin tutkinnon suorittaneen EU- tai ETA-valtion kansalaisen laillistaminen tapahtuu automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla.

Ammattihenkilölain 13 §:n mukaan Valvira voi myöntää EU/ETA-maihin kuulumattoman valtion kansalaiselle, joka on suorittanut EU/ETA-alueen ulkopuolella hammaslääkärin tutkinnon, luvan harjoittaa hammaslääkärin ammattia tai oikeuden toimia laillistettuna

hammaslääkärinä Suomessa. Edellytyksenä on, että henkilöllä on hammaslääkärin tehtävän edellyttämä asetuksella säädetty pätevyys ja kielitaito. Jotta henkilö voi saada luvan harjoittaa hammaslääkärin ammattia tai laillistetun hammaslääkärin oikeudet, hänen on suoritettava Valviran mahdollisesti määrittämä palvelu, lisäopinnot ja kuulustelut niin, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa suoritettua hammaslääkärin koulutusta. Terveysthuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 14 §:n mukaan henkilön on osoitettava, että hänellä on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito. Henkilön on suoritettava joko valtionhallinnon kielitutkinto tyydyttävien arvosanoin tai yleinen kielitutkinto vähintään tasolla YKI 3/6.

Kielikokeen suoritettuaan hakija osallistuu kolmeen erikseen järjestettävään kuulusteluun, joita järjestävät Helsingin ja Turun hammaslääketieteelliset tiedekunnat. Hammaslääkärin laillistamista hakevan on suoritettava kyseiset kuulustelut hyväksytysti. Kuulusteluihin sisältyvillä teoria- ja käytännön kokeilla pyritään selvittämään vastaavatko henkilön hammaslääketieteen tiedot ja taidot Suomessa vaadittavaa tasoa kliinisessä työskentelyssä.

Kun henkilö on suorittanut hyväksytysti vaaditut kokeet ja yliopisto on antanut todistuksen kokeista suoriutumisesta sekä siitä, että henkilön koulutus vastaa suomalaista hammaslääkärin pätevyyttä, hän voi hakea Valviralta lupaa harjoittaa hammaslääkärin ammattia toisen itsenäisesti hammaslääkärin ammattia harjoittamaan oikeutetun laillistetun hammaslääkärin johdon ja valvonnan alaisena. Oikeus harjoittaa hammaslääkärin ammattia itsenäisesti voidaan myöntää sen jälkeen kun henkilö on suorittanut edellä mainitun, vähintään yhdeksän kuukauden mittaisen käytännön palvelun.

Hammaslääkärin ammatin laillistamista hakevan henkilön tulee toimittaa kirjallinen hakemus Valviraan. Hakemuksen jättämisen ajankohtana hakijalla tulee olla edellä selostetut laillistamisen edellytykset täytettynä. Hakijalla tulee näin ollen olla suoritettuna hammaslääketieteen perustutkinto, suomen tai ruotsin kielen kielitutkinto sekä Helsingin tai Turun yliopistossa suoritettut kuulustelut.

Terveysthuollon ammattihenkilöiden osaamisen ja kielitaidon varmistaminen

Terveysthuoltolain (1326/2010) 8 §:n mukaan terveysthuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Terveysthuollon toimintayksiköllä tulee olla suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyst- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava niin, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan.

Ammattihenkilölain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa, että terveysthuollon ammattihenkilöllä on ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, muu riittävä ammatillinen pätevyys ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet.

Terveysthuollon ammattihenkilöä työhön otettaessa työnantajan on varmistuttava hakijan ammatillisesta osaamisesta sekä riittävästä kielitaidosta. Ammattihenkilöiden laillistamisen osalta työnantajan tulee voida luottaa Valviran päätöksiin ja terveysthuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä ilmeviin tietoihin. Työnantajan vastuulla on arvioida sitä, että työnhakijalla on riittävä ammatillinen osaaminen niihin tehtäviin, joita hän tulee työnantajan palveluksessa suorittamaan.

Terveysthuollon ammattihenkilöllä itsellään on lakisääteinen velvoite ylläpitää ja päivittää ammattitoiminnassaan tarvitsemiin tietoihin. Ammattihenkilölain 18 §:n 1 momentin mukaan terveysthuollon ammattihenkilö on velvollinen perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin sääntöksiin ja määräyksiin. Työnantajan velvollisuutena on luoda edellytykset sille, että ammattihenkilö voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen (ammattihenkilölaki 18 § 2 mom.). Terveysthuoltolain 5 §:ssä työnantajalle on säädetty täydennyskoulutusvelvoite. Kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on huolehdittava, että terveysthuollon henkilöstö osallistuu riittävästi terveysthuollon täydennyskoulutukseen.

Potilasturvallisuuden vuoksi on välttämätöntä, että lääkäri ja hoitohenkilökunta osaavat suomen tai ruotsin kieltä riittävän hyvin sekä suullisesti että kirjallisesti. Ammattihenkilölain 18 a §:n mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöllä tulee olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä kielitaito. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että kaikilla sen palveluksessa olevilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä on riittävä kielitaito tehtäviensä hoitamiseen.

Valvira vaatii laillistamisen edellytyksenä terveydenhuollon ammattihenkilöltä, joka ei ole EU/ETA-valtion kansalainen, todistuksen suomen tai ruotsin kielen taidosta. Valviran noudattaman käytännön mukaan kielitaidon on oltava vähintään valtionhallinnon kielitutkinnon taitotasolla tyydyttävä (B1) tai yleisen kielitutkinnon tasolla YKI 3 (keskitaso). EU/ETA-valtion kansalaiselta ei tällä hetkellä laillistamisen ehtona edellytetä todistusta kielitaidosta. Ammattihenkilölaki edellyttää heiltäkin ammatinharjoittamisen kannalta riittävää kielitaitoa, mikä jää työnantajan arvioitavaksi.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 5 §:n mukaan potilaalle on annettava selvitys hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä päätettäessä hänen hoitamisestaan. Terveydenhuollon ammattihenkilön on annettava selvitys siten, että potilas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei osaa potilaan käyttämää kieltä taikka potilas ei aisti- tai puhevian vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 §:n mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Potilasasiakirjoista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (298/2009) 7 §:n mukaan potilasasiakirjoihin tulee merkitä potilaan hyvän hoidon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi tarpeelliset sekä laajuudeltaan riittävät tiedot. Merkintöjen tulee olla selkeitä ja ymmärrettäviä ja niitä tehtäessä saa käyttää vain yleisesti tunnettuja ja hyväksytyjä käsitteitä ja lyhenteitä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo valtakunnallisesti terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimintaa toimialueellaan. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa sosiaali- ja terveysministeriön alaisena aluehallintovirastojen toimintaa niiden toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja ratkaisukäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi terveydenhuollon ammattihenkilöiden ohjauksessa ja valvonnassa. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto käsittelee terveydenhuollon ammattihenkilöiden ohjaukseen ja valvontaan liittyvät asiat erityisesti silloin, kun kysymyksessä on

1. periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat;
2. epäily hoitovirheestä, joka on johtanut kuolemaan tai vaikeaan pysyvään vammautumiseen;
3. oikeuslääkärin tekemään kuolemansyyn selvittämiseen liittyvä asia;
4. asia, joka edellyttää turvaamis- tai kurinpitotoimenpiteitä; taikka
5. asia, jota aluehallintovirasto on esteellisen käsittelemään

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta käynnistyy tavallisesti kantelun tai ammattihenkilöstä tehdyn ilmoituksen perusteella. Valvonta voidaan käynnistää myös viranomaisaloitteisesti. Jos selvityksissä todetaan, että terveydenhuollon ammattihenkilö on toiminut virheellisesti tai syyllistynyt laiminlyönteihin, seuraamuksena voi olla hallinnollinen ohjaus (käsityksen ilmaiseminen, huomion kiinnittäminen, huomautus), kirjallinen varoitus, ammatinharjoittamisoikeuden rajaaminen (esimerkiksi kieltä määrätä tiettyjä lääkkeitä) tai ammatinharjoittamisoikeuden poistaminen määrääjäksi tai kokonaan. Kurinpitomenettelyä tai oikeuksien rajoittamista tai poistamista koskevat asiat käsitellään terveydenhuollon valvontalautakunnassa. Vuonna 2013 valvontalautakunta teki 209 päätöstä, jotka koskivat 194:ää terveyden-

huollon ammattihenkilöä. Useimmiten kysymys oli ammattioikeuksien poistamisesta tai kiellosta käyttää terveydenhuollon ammattinimikettä. Näitä päätöksiä tehtiin 97. Ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista koskevia päätöksiä tehtiin 67, kirjallisen varoituksen sai 31 henkilöä. Ammattioikeuksiin puuttuminen edellyttää perusteellisia selvityksiä. Useimmiten kysymys on päihde- ja mielenterveysongelmista. Ammattioikeuksiin puuttumisella on voitu ehkäistä potilasturvallisuuden vaarantuminen.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Valvontatehtävänsä hoitamiseksi Valvira ylläpitää ammattihenkilölain 24 a §:n mukaisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä. Syyskuussa 2010 otettiin käyttöön Internet-pohjainen terveydenhuollon ammattihenkilörekisterin tietopalvelu Terhikki. Julkisessa käytössä olevan tietopalvelun tarkoituksena on helpottaa tiedonsaantia terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattipätevyydestä. Keskusrekisteriin merkitään 39 ammattiryhmään kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöt. Rekisteriin merkitään henkilö- ja koulutustiedot, ammatinharjoittamiseen liittyvät oikeudet ja luvat sekä Valviran ja aluehallintoviraston valvontatiedot. Rekisteriin merkitään myös ammattihenkilön ammattitoiminnassa saadut varoitukset, sakko- ja vankeusrangaistukset, viraltapanot tai virantoimituksesta pidättämiset.

Lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian opiskelijat, jotka ovat suorittaneet ammattihenkilölaissa ja -asetuksessa säädetyt opinnot merkitään keskusrekisteriin yliopistojen ilmoitusten perusteella. He voivat siten toimia tilapäisesti kyseisen laillistetun ammattihenkilön tehtävissä. Opiskelijoista merkitään nimi- ja henkilötiedot sekä opintojen aloittamis- ja suorituspäivämäärä. Rekisteriin merkitsemisen yhteydessä opiskelijat saavat rekisteröintinumeron ja lisäksi lääketieteen ja hammaslääketieteen opiskelijat saavat yksilöintitunnuksen, jota on käytettävä lääkemääräyksissä ja muissa Kelan toimeenpanemiin etuuksiin liittyvissä asiakirjoissa.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 6 §:n 1 ja 2 momenttien

mukaan muun muassa valtion ja kunnan viranomaisella, huoltotoimintaa tai sairaanhoitotoimintaa harjoittavalla yhteisöllä tai laitoksella, apteekilla ja muilla säännöksessä mainituilla tahoilla on oikeus ilmoittaa valvontaviranomaiselle terveydenhuollon ammattihenkilöstä, jonka toimiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- tai potilastyössä arvioidaan olevan vaaraksi asiakas- ja potilasturvallisuudelle.

2.2 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö

Ammattipätevyysdirektiivi

Euroopan talousalueella on voimassa ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmä joustavien työvoima- ja palvelumarkkinoiden edistämiseksi ja vapaan liikkuvuuden turvaamiseksi. Ammattipätevyyden tunnustamista koskevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2005/36/EY (ammattipätevyysdirektiivi) vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tunnustettava unionin kansalaisen toisessa jäsenvaltiossa hankkima koulutus tai ammattipätevyys, kun jäsenvaltiossa edellytetään määrättyä ammattipätevyyttä säännellyn ammatin harjoittamiseksi. Terveydenhuollon ammattiteistä lääkäri, hammaslääkäri, sairaanhoitaja, kättilö ja proviisori kuuluvat säännellyn ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmän piiriin. Ammattipätevyysdirektiivi sisältää edellä mainittujen automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvien ammattien harjoittamiselle asetetut vähimmäisvaatimukset. Direktiivi ei rajoita jäsenvaltion oikeutta tarkistaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutusvaatimuksia eikä ammatillista täydennys- tai muuta koulutusta.

Ammattipätevyysdirektiivin muutokset (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU, annettu 20 päivänä marraskuuta 2013, ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/Ey ja hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus) muuttamisesta) on hyväksytty marraskuussa 2013 ja direktiivi on tullut voimaan 18.1.2014. Di-

rektiivin muutos sisältää säännökset mm. eurooppalaisen ammattikortin käyttöön ottamisesta. Ammattikortin käyttöönoton tavoitteena on tarjota ammattihenkilöille mahdollisuuden pätevyyden nykyistä helpommasta ja nopeammasta tunnustamisesta ja näin edistää väliaikaista liikkuvuutta. Komissio antaa erikseen täytäntöönpanosäädökset, joissa määritellään ne ammatit, joiden edustajille ammattikortti voitaisiin myöntää. Direktiivimuutosten kansallisen täytäntöönpanon takaraja on vuonna 2015. Ammattipätevyysdirektiivin muutosten implementointia ei käsitellä tässä hallituksen esityksessä, vaan niitä koskevat esitykset valmistellaan erikseen myöhemmin.

Pohjoismaiden välinen sopimus yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista

Pohjoismaiden välillä on voimassa sopimus eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista. Sopimusta sovelletaan ammatinharjoittajiin, jotka ovat Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen tai Tanskan kansalaisia. Sopimus koskee 22 terveydenhuollon ammattinimikettä, joiden koulutukset ovat samankaltaiset kaikissa pohjoismaissa. Sopimusvaltiossa myönnetyn ammatinharjoittamisoikeuden perusteella vastaava oikeus voidaan myöntää myös toisessa sopimusvaltiossa. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia ammatteja ovat lääkäri, hammaslääkäri, sairaanhoitaja, proviisori, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, kättilö, terveydenhoitaja, optikko, psykologi, farmaseutti, röntgenhoitaja, mielenterveyshoitaja, hammashuoltaja/suuhygienisti, puheterapeutti ja jalkojenhoitaja. Sopimusta sovelletaan lisäksi eläinlääkärin ammattiin, josta on omat säännöksensä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädännössä.

Lääkäreiden laillistaminen muissa Pohjoismaissa

Ruotsi

Ruotsissa sosiaalhallitus (Socialstyrelsen) vastaa laillistusjärjestelmästä. Tutkintotodis-

tuksen tarkistamisen jälkeen hakijalta vaaditaan dokumentit koulutuksen pituudesta ja sisällöstä sekä työkokemuksesta. Kielitodistus voi ruotsin lisäksi olla vaihtoehtoisesti myös norjan tai tanskan kielestä. Kielikokeen jälkeen hakija suorittaa lääketieteellisen tiedon testin, ns. TULE-kokeen, jonka järjestää Karolinska Institutet. Testiä järjestetään kaksi kertaa vuodessa ja se kestää kolme päivää. Ensimmäisenä päivänä on yhteinen teoreettinen koe, toisena ja kolmantena päivänä yksilölliset käytännön kokeet. Teoreettinen ja käytännön lääketieteen koe voidaan hyväksyä osissa eikä koko koetta vaadita kerralla suoritettavaksi. Tämän jälkeen hakijan tulee suorittaa 18 kk:n mittainen harjoittelu (allmäntjänstgöring, AT), jonka päätteeksi on kirjallinen koe. Harjoittelun jakautuminen eri aloille on määritelty. Erikoislääkärit, joilla on pitkä työkokemus, pääsevät kielikokeen jälkeen 6 kk:n koeajalle omalle erikoisalalleen, eikä heiltä vaadita TULE-koetta. Vaatimuksia kuitenkin lisätään, jos pätevyyttä ei saada varmistettua koeaikana. Yhteiskunta- ja lakitiedon kurssi on pakollinen kaikille hakijoille. Kurssi on kahden viikon mittainen ja maksuton. Myös auskultointi eli toisen lääkärin työn seuraaminen on mainittu mahdollisuutena tutustua ruotsalaiseen lääkärintyöhön, mutta ei ole pakollista. Toimilupia lääkärintoimen harjoittamiseen voidaan myöntää enintään vuodeksi, ennen kuin TULE-koe on kokonaan hyväksytty.

Norja

Norjassa laillistuksesta vastaava virasto on Statens Autorisasjonskontor (SAK). Hakijan pitää maksaa etukäteen laillistushakemuksen käsittelymaksu. Tutkintotodistuksen lisäksi vaaditaan tarkka selvitys opinto-ohjelmasta tuntimäärineen. Myös työtodistukset liitetään hakemukseen. Dokumentit saavat olla norjan-, ruotsin-, tanskan- tai englanninkielisiä. SAK tekee koulutusdokumenttien varmistamisessa yhteistyötä yhdysvaltalaisen toimielimen US Educational Commission for Foreign Medical Graduates (ECFMG) kanssa. Hakijoiden pitää Norjan viranomaisille tehdyn laillistushakemuksen lisäksi toimittaa peruskoulutuksensa dokumentaatio tarkistettavaksi ECFMG:lle, jolle suoritetaan erillinen

maksu. Tarkistus voi kestää lähes puoli vuotta, ja SAK aloittaa käsittelyprosessin vasta tuloksen saatuaan. Koulutuksen vastaavuus norjalaisen koulutuksen kanssa tutkitaan tarkasti kurssikuvauksista. Jos koulutus todetaan vastaavaksi, hakijan tulee suorittaa kansallisten aiheiden kurssit ennen laillistuksen saamista. Jos taas koulutus ei ole vastaava, hakijan tulee osallistua lääketieteelliseen kokeeseen (OSCE-testi), joita järjestetään keran vuodessa. Kansallisten aiheiden kursseihin sisältyy koulutusta terveydenhuollon organisaatiosta ja lainsäädännöstä, reseptioppia, kulttuurikoulutusta ja muuta perehdyttämistä. Kielikurssi järjestetään Oslon yliopistossa ja sen suorittaminen on pakollista. Kielikurssin tavoitteena on oppia kommunikoida potilaiden, omaisten ja kollegojen kanssa ilman ongelmia. Jos EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutuksensa saanut lääkäri on jo saanut laillistuksen muussa Pohjoismaassa, todistuksia ei tarvitse lähettää arvioitavaksi ECFMG:lle eikä myöskään yksityiskohtaisia kurssitietoja vaadita.

Tanska

Tanskassa laillistuksesta vastaa terveystalitus (sundhedsstyrelsen). Ensimmäiseksi arvioidaan tutkintotodistus. Jos tutkinto on suoritettu yli kuusi vuotta aikaisemmin, hakijan tulee osoittaa toimineensa tämän jälkeen lääkärinä ainakin 12 kuukauden ajan. Ensimmäiseksi hakija suorittaa tanskan kielen suullisen ja kirjallisen kokeen. Tämän jälkeen hakija voi osallistua lääketieteen kuulusteluun Kööpenhaminan yliopistossa. Koe on maksuton ja siinä on kirjallinen ja suullinen osa. Kokeita on kahdesti vuodessa ja yritysmahtoisuuksia on kolme. Testit arvostellaan hyväksytyt/hylätyt. Hakijan on suoritettava myös terveydenhuollon lainsäädännön kurssi, joka kestää kolme päivää ja kunakin päivänä on testi. Kurssia voi yrittää läpäistä kolme kertaa. Kielikokeen, lääketieteellisten kokeiden ja lainsäädäntökurssin jälkeen hakija voi etsiä harjoittelupaikan. Harjoitteluajalle annetaan määräaikainen toimilupa. Harjoittelu-aika on 12 kuukautta ja siihen kuuluu myös kurseja. Hakijan klinisiä ja kommunikaatiotaitoja arvioidaan ja niistä lähetetään raportit terveystalitukselle. Harjoittelu-

ka voi keskeytyä, jos arviot ovat negatiivisia. Hyväksytyt harjoittelun jälkeen saa laillistuksen. Erikoislääkärin harjoittelu-aika on kuusi kuukautta ja lisäkoulutusta voidaan määrätä.

2.3 Nykytilan arviointi

Terveydenhuollon toiminnan ja hoidon laadun turvaamiseksi pätevä, osaava ja riittävä henkilöstö on keskeisessä asemassa. Terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden kannalta on tärkeää kannustaa Suomeen tulevia terveydenhuollon ammattihenkilöitä hakeutumaan oman alansa tehtäviin. Hakijan tutkinnon oikeellisuus ja hakijan ammattipätevyys tulee varmistaa mahdollisimman luotettavalla tavalla. Laillistamisprosessin selkeys ja sujuvuus ovat sekä toimivaltaisen viranomaisen Valviran että hakijan oikeusturvan kannalta tärkeitä.

Syksyllä 2009 tuli esille tapaus, jossa henkilö oli esittänyt väärennetyt opintosuoritukset työnantajalle ja toimi tilapäisesti lääkärin tehtävissä, vaikka hän ei tosiasiallisesti ollut lääketieteen opiskelija. Vuonna 2010 tuli esille kaksi tapausta, joissa henkilöt olivat esittäneet Valviralle väärät tutkintotodistukset ja laillistuksen saatuaan toimineet lääkäreinä. Nämä väärinkäytökset ovat heikentäneet luottamusta terveydenhuoltoon. Tapah-tuneiden väärinkäytösten johdosta Valvira on tarkistanut kaikkien EU- tai ETA-alueen ulkopuolella tutkintonsa suorittaneiden lääkäreiden laillistamiset.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 15.11.2011 työryhmän selvittämään ja arvioimaan terveydenhuollon ammattien harjoittamisoikeuden myöntämistä sekä ammatin harjoittamisen seuranta- ja valvontaa koskevaa prosessia. Työryhmän työn tuli koskea erityisesti lääkärin oikeuksia ja siinä tuli arvioida kansainvälistymisen ja henkilöiden liikkuvuuden vaikutusta ammatinharjoittamisoikeuden valvontaan. Työryhmä luovutti mietintönsä sosiaali- ja terveysministerille 29.2.2012.

Valvontatyöryhmä totesi raportissaan, että terveydenhuollon ammatinharjoittamisen asianmukaisuus, riittävä valvonta ja potilasturvallisuuden varmistaminen edellyttävät

laillistamismenettelyn kehittämistä. Valvontatyöryhmä ehdotti tarkennuksia ammattihenkilölakiin. Ehdotusten mukaan tutkintotodistusten oikeellisuus tulisi selvittää luotettavasti joko niin, että Valvira varmistaisi tutkintotiedot asianomaisesta yliopistosta tai hakija hankkisi varmistuksen asiakirjan oikeellisuudesta asianomaisen maan viranomaiselta. Suomalaisen yliopistojen ja terveydenhuoltoalan oppilaitosten tulisi ilmoittaa Valviralle kaikki tutkinnon suorittaneet välittömästi valmistumisen jälkeen. EU/ETA-alueen ulkopuolella lääkärin tutkinnon suorittaneiden tulisi läpäistä laillistamisen edellytyksenä oleva kirjallinen koe ja uusimuotoinen ammatillinen kielikoe ennen kuin hän voisi toimia lääkäriharjoittelijana.

Nykyisessä tilanteessa EU- tai ETA-alueen ulkopuolelta Suomeen tuleva lääkäri voi ottaa suoraan yhteyttä terveydenhuollon toimintayksikköön ja hakeutua sinne lääkäriharjoittelijaksi jo ennen kuin hän ottaa yhteyttä Valviraan tai Valvira on muuten kyennyt tarkistamaan lääkärin tutkinnon oikeellisuuden. Tässä tilanteessa vastuu lääkäriharjoittelijaksi hakeutuvan henkilön tutkinnon oikeellisuudesta ja osaamisen varmistamisesta on yksinomaan kyseisen terveydenhuollon toimintayksikön vastaavalla ylilääkärillä. Potilasturvallisuuden näkökulmasta tällä tavoin ei voida riittävästi varmistua lääkäriharjoittelijaksi hakeutuvan henkilön osaamisesta.

Ulkomailla Suomeen tulevien lääkäreiden kielitaidossa on havaittu olevan puutteita. Lääkemääräyksissä on saattanut olla epäselvyyttä siinä määrin, ettei niitä pystytä tulkitsemaan apteekissa. Myös potilasasiakirjamerkinnoissa on todettu olleen epäselvyyttä puutteellisesta kielitaidosta johtuen. Tällaisissa tilanteissa potilaan ja lääkärin välinen vuoropuhelu vaikeutuu, mikä vaarantaa luotamuksellisen hoitosuhteen syntymistä ja on omiaan vaarantamaan potilasturvallisuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä on ehdottanut tarkennuksia laillistettavien terveydenhuollon ammattihenkilöiden kielitaitovaatimukseen (Kielitaidon määrittäminen sekä kielitaidon ja EU/ETA-alueen ulkopuolella hankitun koulutuksen täydentäminen terveysalalla, opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:5). Työryhmä on rajannut käsittelynsä koske-

maan EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutetuista suurimpia ryhmiä kuten lääkärit, hammaslääkärit ja sairaanhoitajat. Työryhmä on todennut raportissaan, ettei tällä hetkellä lääkäreiltä ja sairaanhoitajilta vaadittava kielitaitotaso ole riittävä vaan kielitaitovaatimusta tulisi nostaa. Työryhmän ehdotuksena on, että kielitaitovaatimusta on syytä nostaa yleisten kielitutkintojen taitotasolle 4/eurooppalaisen kielitaidon viitekehysten tasolle B2.

Vaikka kielitaito on kiistämättä keskeinen osa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitoa ja siten potilasturvallisuutta, tulisi samanaikaisesti huolehtia siitä, että Suomen ulkopuolelta tuleva terveydenhuollon ammattihenkilö voi saada riittävästi koulutusta sekä riittävän ammatillisen kielitaidon saavuttaakseen että palvelujärjestelmäämme integroituaan. Suomeen tulevalle maahanmuuttajalle tarjotaan suomen kielen opetusta osana kotoutumiskoulutusta. Tämä koulutuksen tason ei voida kuitenkaan katsoa riittävän terveydenhuollon ammattihenkilöltä vaadittavan kielitaidon oppimiseen.

Ammatillisen kielitaidon koulutusta tarjotaan joko työnantajan tilaamana rääätälöitynä kielikoulutuksena tai työvoimapolitiittisena koulutuksena siten, ettei kyseessä ole vain kielikoulutus, vaan kielikoulutus on osa muuta osaamista kehittävää työvoimapolitiittista koulutusta. Käytännössä näiden molempien vaihtoehtojen toteutumisen edellytyksenä on ollut se, että Suomeen tulevalle terveydenhuollon ammattihenkilöllä on tiedossa että hän todennäköisesti tulee saamaan ammattihenkilön oikeudet Suomessa. Näin ollen koulutukseen ei ole käytännössä päässyt ennen kuin Valvira on vähintään hyväksynyt aikaisemmin EU/ETA-alueen ulkopuolella suoritettua koulutuksen.

Tällä hetkellä EU/ETA-maan kansalaiselta ei ole voitu edellyttää kielitodistusta laillistamisen edellytyksenä. Ammattipätevyysdirektiivin (2013/55/EU) mukaan ammattihenkilöllä on oltava riittävä kielitaito. Tätä vastaava säännös on ammattihenkilölain 18 a §:ssä. Ammattipätevyysdirektiivin muutokset (2013/55/EU) mahdollistavat ammattihenkilön kielitaidon testauksen etenkin ammateissa joilla on vaikutusta potilasturvallisuuteen. Ammattipätevyysdirektiivin muutokset tulee saattaa kansallisesti voimaan

kahden vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta. Direktiivin muutosten implementointi valmistellaan erikseen.

Ammattihenkilölain 25 §:ssä säädetään ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisestä. Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan synn takia kykenemätön toimimaan ammatissaan, Valvira voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin. Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidoissa tai ammatitiedoissa on puutteita, Valvira voi velvoittaa henkilön ammatitietojen tai -taitojen tutkimiseksi ammatitaidon selvittämiseen työkokeilun, työnäytteen tai kuulustelun avulla.

Valviran tietoon voi tulla jo ammattioikeuksien hakuvaiheessa, että terveydenhuollon ammattihenkilön laillistusta tai nimikesuojatua ammatinimikettä hakevalla hakijalla on ammatitoimintaan vaikuttavia ongelmia sairauteen, päihteiden väärinkäyttöön, heikentyneeseen toimintakykyyn tai muuhun vastaavaan syyhyyn liittyen. Ammattihenkilölaisissa ei tällä hetkellä ole säännöksiä, joiden perusteella Valvira voisi ryhtyä selvittämään tarkemmin ammattioikeutta hakevan henkilön tilannetta. Valvira voi ainoastaan pyytää hakijaa itse esittämään selvitystä terveydentilastaan ja asiaa joudutaan arvioimaan pelkäämään tämän selvityksen perusteella.

Ammattihenkilölain 2 §:n 3 momentin mukaan laillistetun ammattihenkilön tehtävissä voi toimia tilapäisesti myös kyseiseen ammattiin opiskeleva henkilö kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena. Opiskelijaan sovelletaan tällöin soveltuvin osin ammattihenkilölain säännöksiä. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkitään 24 a §:n 5 kohdan mukaan ammattihenkilölaissa ja asetuksessa säädetyt opinnot suorittaneen lääketieteen, hammaslääketieteen tai farmasian opiskelijan nimi, henkilötunnus, rekisteröintinumero, opintojen aloitusajankohta ja tiedot suoritetuista opinnoista. Myös näihin ammatteihin opiskelevien tilapäisessä ammatitoiminnassa

mahdollisesti todettujen virheellisyyksien ja laiminlyöntien johdosta aluehallintoviraston ja Valviran antamat ratkaisut merkitään ammattihenkilörekisteriin. Muihin laillistettaviin terveydenhuollon ammatteihin opiskelevien ja tilapäiseen ammatitoimintaan oikeutettujen osalta vastaavaa säännöstä tietojen merkitsemisestä ei ole, mikä on todettu puutteeksi Valviran valvontatyössä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Keskeisenä ehdotuksena on ammattihenkilölain säännösten muuttaminen EU/ETA-valtioiden ulkopuolella koulutuksen saaneiden lääkäreiden laillistamisprosessin osalta.

Ammattihenkilölain säännöksiä ammatinopettavuuden tunnustamista tai hyväksymistä koskevaan hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ehdotetaan täydennettäväksi. Nämä muutokset koskevat kaikkia laillistamista tai nimikesuojausta hakevia henkilöitä.

Ammattihenkilölakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan Valvira tekisi hallinnollisen päätöksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolisessa maassa koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksymisestä. Hakija voisi jatkossa toimia lääkäriharjoittelijana vasta koulutuksen hyväksymispäätöksen jälkeen. Lisäksi hakija voisi suorittaa Valviran määräämän palvelun, lisäopinnot ja kuulustelun vasta sen jälkeen, kun hän on saanut myönteisen päätöksen koulutuksen hyväksymisestä. Näiden muutosten tarkoituksena olisi selkeyttää laillistamisprosessia ja vaiheistaa sitä entistä tarkemmin sekä parantaa potilasturvallisuutta. Samalla hakijan oikeusturva tulisi paremmin huomioon otetuksi, kun hakija saisi muutoksenhakukelpoisen päätöksen koulutuksen hyväksymisestä heti laillistamisprosessin alkuvaiheessa.

Lakiin ehdotetaan mahdollisuutta edellyttää ammatillisen toimintakyvyn, terveydentilan ja ammatitaidon selvittämistä jo terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeuksien hakuvaiheessa. Tämä olisi tarpeen tilanteissa, joissa epäillään ammattioikeutta hakevalla henkilöllä olevan sellainen sairaus tai sellaista päihteiden väärinkäyttöä tai toimintakyvyn

heikkenemistä, joiden vuoksi hänen arvioidaan olevan kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävässä. Ammattihenkilölaissa ei tällä hetkellä ole annettu Valviralle mahdollisuuksia ryhtyä selvittämään tarkemmin ammattioikeutta hakevan henkilön tilannetta. Ammattihenkilölain 25 §:ää ehdotetaankin täydennettäväksi siten, että Valvira voisi edellyttää myös ammattioikeuksia hakevan henkilön ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämistä tai ammattitaidon selvittämistä jos siihen on perusteltua aihetta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkittäviä tietoja koskevaa ammattihenkilölain säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi. Keskusrekisteriin merkittäisiin jatkossa ammattihenkilön väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus sekä sellaisen terveydenhuollon laillistettavan ammattihenkilön ammattiin opiskelevan henkilön tiedot, johon Valvira tai aluehallintovirasto on kohdistanut valvontatoimenpiteitä.

Ammattihenkilölaissa on useita muitakin säännöksiä, jotka edellyttävät uudelleen arviointia. Tässä hallituksen esityksessä keskitytään niihin säännöksiin, joilla ensisijaisesti voidaan vaikuttaa laillistamisprosessin luotettavuuteen ja valvontatoiminnassa havaittujen epäkohtien korjaamiseen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei katsota olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Esitetty EU- tai ETA-alueen ulkopuolelta tulevien lääkärin laillistamisprosessin jakaminen kahteen vaiheeseen tulisi aiheuttamaan tarvetta tarkastella uudelleen hakijoilta perittävää käsittelymaksua. Koska osa tällä hetkellä laillistamiseen liittyvästä hallinnollisesta työstä tehtäisiin jatkossa osana erillistä koulutuksen hyväksymispäätöstä, tulisi myös tämän päätöksen yhteydessä periä käsittelymaksu. Samalla vastaavasti laillistamis päätöksen yhteydessä tehtävän hallinnollisen työn määrä vähenisi, jolloin siihen liittyvää

käsittelymaksua tulisi alentaa. Yksittäisen hakijan kohdalla tehtävän hallinnollisen työn kokonaismäärä ei kuitenkaan käytännössä muuttuisi, jolloin hakijalta perittävien käsittelymaksujen kokonaissumma tulisi pysymään aikaisempaa vastaavana. Nykyisin hakuprosessi jää osalla hakijoista kesken, eikä heiltä peritä siksi lainkaan käsittelymaksua. Heidän kohdallaan tulisi uudessa tilanteessa kuitenkin maksettavaksi koulutuksen hyväksymispäätökseen liittyvä käsittelymaksu. Tilanne olisi hakijoiden kannalta nykyistä oikeudenmukaisempi.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitetyt muutokset selkeyttäisivät ja helpottaisivat Valviran toimintaa sekä laillistamis hakemusten käsittelyssä että valvonnassa. Ammattihenkilörekisterin tietosisältöön esitettävien muutosten arvioidaan tehostavan ennakkovalvontaa. EU- tai ETA-alueen ulkopuolelta tulevien lääkärin laillistamisprosessin vaiheistaminen lisää valituskelpoisten hallinnollisten päätösten määrää. Tämä saattaa lisätä jonkin verran valitusten määrää ja aiheuttaa hallinnollista työtä sekä Valvirassa että hallinto-oikeudessa. Hallinnollisen työn lisääntyminen tulee kuitenkin olemaan todennäköisesti vähäinen. Laillistamisprosessin myöhemmissä vaiheissa hallinnollisen työn määrän arvioidaan vähenevän.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden tutkintojen oikeellisuudesta pystytään varmistamaan aikaisempaa luotettavammin. Yleisen luottamuksen terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattipätevyyteen arvioidaan vahvistuvan. Ammattihenkilörekisterin tietosisällön muutos tilapäisessä ammattitoiminnassa toimivien tilapäisesti ammattihenkilön tehtävissä toimivien opiskelijoiden kohdalla vaikuttanee siten, että mahdolliset laillistamisen esteet ja henkilön sopimattomuus terveydenhuollon ammattihenkilön tehtäviin tulevat nykyistä varhaisemmassa vaiheessa esille.

5 Asian valmistelu

Lakiesitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä.

Valmistelussa on tehty yhteistyötä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston kanssa.

6 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnoksesta annettiin 42 lausuntoa. Lausuntopalautteessa kannatettiin yleisesti lakiin ehdotettuja muutoksia. Esitystä on tarkennettu lausuntojen perusteella.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

5—10 § ja 13 §. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos lupa- ja valvontaviranomaisen nimen osalta. Lupa- ja valvontaviranomaisena toimii Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

14 a §. *Hakemuksen liitteet.* 14 a §:ään ehdotetaan säädettäväksi tarkennuksia ammattioikeutta haettaessa tarvittaviin asiakirjoihin. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi, jotta voitaisiin entistä luotettavammin varmistua tutkintotodistusten ja muiden hakemusasiakirjojen oikeellisuudesta. Hakijan tulisi aina esittää henkilöllisyyden todistava asiakirja.

14 a §:n 2 momentin 1 kohtaa esitetään täydennettäväksi. Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa ammattipätevyden tunnustamista tai hyväksymistä koskevissa tilanteissa hakijan tulisi liittää hakemukseen sekä henkilöllisyyden että kansalaisuuden osoittavat asiakirjat. Hakijan henkilöllisyyden todentamisesta on tärkeätä varmistua, jotta ammattioikeudet myönnetään oikealle, säädetyt tutkintovaatimukset suorittaneelle hakijalle. Kansalaisuuden todistavalla asiakirjalla on merkitystä lähinnä sen kannalta, mitä ammattihenkilölain säännöksiä hakijan kohdalla sovelletaan.

2 momentin 4 a kohdassa säädettäisiin hakijan velvollisuudesta toimittaa Valviralle selvitys siitä, että lähtömaa ei rekisteröi kyseisen ammatin harjoittajia. Ehdotettu muutos liittyy kiinteästi 14 a §:n 2 momentin 4 kohtaan, jonka mukaan hakijan tulee toimittaa Valviralle rekisteröintitodistus. Käytännössä on tilanteita, että hakija ei pysty täl-

laista asiakirjaa toimittamaan, koska terveydenhuollon ammattien rekisteröintikäytännöt saattavat vaihdella eri maissa. Tällaisissa tilanteissa Valvira on luottanut hakijan ilmoitukseen siitä, että lähtömaa ei rekisteröi kyseisen ammatin harjoittajia. Koska Valviralle ilmoitettu tieto ei aina ole luotettava, ehdotetaan 14 a §:n 2 momenttiin uutta 4 a kohtaa, jonka mukaan tieto siitä, että lähtömaa ei rekisteröi kyseisen ammatin harjoittajia, tulisi lähtökohtaisesti saada kyseisen maan toimivaltaiselta viranomaiselta. Mikäli tämä ei ole mahdollista Valvira voisi hyväksyä harkinnan mukaan muunkin luotettavan selvityksen, esimerkiksi kyseisen maan koulutus- tai terveysviranomaisilta saadun selvityksen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asiakirjajäljennösten vaatimuksista. Jos asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulisi olla virallisesti oikeaksi todistettu tai suomalaisen oppilaitoksen sen antamasta todistuksesta oikeaksi todistama jäljennös. Hakemukseen tulisi liittää Suomessa tai muussa EU/ETA-valtiossa virallisesti oikeaksi todistetut auktorisoidun kielenkääntäjän kääntämät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin suomen-, ruotsin tai englannin kielellä laadituista asiakirjoista. Niiden EU/ETA-valtioiden osalta, joissa ei ole auktorisoitujen kielenkääntäjien järjestelmää, voitaisiin hyväksyä sellaisen kielenkääntäjän tekemät käännökset, joka kyseisessä valtiossa katsotaan viralliseksi kielenkääntäjäksi.

14 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan EU/ETA-alueen ulkopuolella tutkintonsa suorittaneiden olisi

liitettävä laillistamis- ja nimikesuojaushakemukseensa luotettava selvitys tutkintonsa ja sen liitteiden oikeellisuudesta. Tällä tarkoitetaan käytännössä sitä, että hakijan tulisi laillistaa tutkintotodistuksensa aitous noudattaen Apostille tai Grand Legalisation -menettelyä. Mikäli Apostille tai Grand Legalisation -menettely ei ole mahdollinen, Valviran tulisi tutkintotodistuksen aitouden selvittämiseksi ottaa yhteyttä tutkintotodistuksen myöntäneeseen oppilaitokseen.

Apostille-allekirjoitus todistaa oikeaksi asiakirjan allekirjoituksen, allekirjoittajan aseman sekä asiakirjaan liitetyn sinetin tai leiman aitouden. Apostille-sopimuksen (SopS 45–46/1985) 4 artiklan mukaan Apostille-allekirjoitus voidaan laatia sen antaneen viranomaisen virallisella kielellä. Sopimuksen 6 artiklan mukaan jokainen jäsenvaltio nimeää ne viranomaiset, jotka ovat oikeutettuja antamaan Apostille-todistuksia.

Muissa kuin Apostille-sopimuksen piiriin kuuluvissa maissa asiakirjojen laillistamismenettely on kolmivaiheinen. Julkinen notaari varmentaa asiakirjan tai allekirjoituksen. Mikäli kyseessä on viranomaisen myöntämä alkuperäinen asiakirja, voi varmentajana toimia kyseisen viraston virkailija. Tämän jälkeen ulkoministeriön kansalaispalveluissa (laillistukset) varmennetaan julkisen notaarin tai virkailijan allekirjoitus. Lopuksi kulloinkin kyseessä olevan valtion edustusto varmentaa ulkoministeriön laillistamisvahvistuksen.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin terveydenhuollon ammattihenkilön velvollisuudesta ilmoittaa Valviralle Suomen väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus heti sen saatuaan. Erityisesti tämä koskisi sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole vielä saaneet suomalaisen väestötietojärjestelmän mukaista henkilötunnusta siinä vaiheessa, kun heidät merkitään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin.

Pykälän 7 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus poiketa säännöksessä esitetyistä asiakirjavaatimuksista. Jos hakija on kansainvälistä suojelua saava henkilö ja jos hakijan kansalaisuus, henkilöllisyys ja koulutus ovat luotettavasti selvitettävissä muulla tavalla, Valviralla olisi mahdollisuus poiketa 14 a §:n asiakirjavaatimuksista.

Ehdotettu säännös perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston 13.12.2011 antamaan direktiiviin 2011/95/EU vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle. Direktiivin artiklan 28 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden ja omien kansalaistensa yhdenvertainen kohtelu voimassa olevissa ulkomaisten tutkintojen, todistusten ja muiden mahdollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tunnustamismenettelyissä. Jäsenvaltioiden on pyrittävä helpottamaan sitä, että kansainvälistä suojelua saavilla henkilöillä, jotka eivät pysty hankkimaan asiakirjoihin perustuvia todisteita pätevydestään, on täysimääräinen pääsy asianmukaisiin järjestelmiin heidän aiemman koulutuksensa arvioimiseksi ja hyväksymiseksi ja todistusten antamiseksi.

Myös muissa kuin kansainvälisen suojelun tilanteissa voi erityisestä syystä olla perusteltua joustaa asiakirjavaatimuksista. Asiakirjavaatimuksista on perusteltua joustaa esimerkiksi tilanteessa, että asiakirjavaatimusten täyttäminen säännöksen edellyttämällä tavalla on hakijalle tosiasiallisesti mahdotonta mutta hakijan kansalaisuudesta, henkilöllisyydestä ja koulutuksesta on saatavissa luotettava selvitys.

14 b §. Lupa- ja valvontaviranomaisen nimi ehdotetaan muutettavaksi teknisenä muutoksena.

14 c §. *Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksyminen Suomessa lääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 14 c §, jossa säädettäisiin EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksymisestä. Valvira tekisi ammattioikeutta hakevan lääkärin tutkinnon hyväksymisestä hallinnollisen päätöksen. Hakijan oikeusturva paranisi, kun hän saisi muutoksenhakukelpoisen päätöksen koulutuksen hyväksymisestä heti laillistamisprosessin alkuvaiheessa. Päätös korvaisi nykyisin lääkärihakijalle lähetettävän tutkinnon hyväksymisilmoituksen. Muiden terveydenhuollon

ammattihenkilöiden kohdalla ei ole käytössä vastaavaa tutkinnon hyväksymisilmoitusta.

Lääkärin laillistamisprosessi olisi kaksivaiheinen siten, että ensi vaiheessa hakija toimittaisi Valviralle säännösehdoituksessa luetellut asiakirjat ja nämä asiakirjat saatuaan Valvira tutkisi onko lääkärintutkinto sellainen, että se on hyväksyttävissä. Valvira selvittää tämän tutkimalla kansainvälisistä lähteistä (esimerkiksi maailman lääketieteelliset yliopistot listaava the International Medical Directory (IMED) tai WHO:n hyväksymä the Avicenna Directory for Medicine) vastaako kyseisen yliopiston antama koulutus vaadittavaa laatutasoa. Tarvittaessa Valvira voi pyytää asiantuntija-apua yliopistoilta. Viimeisenä asiakirjana säännösehdoituksessa on mainittu luotettava selvitys tutkintotodistuksen ja liitteiden oikeellisuudesta. Tältä osin viitataan 14 a §:n 5 momentin perusteluihin. Jos hakija ei pysty toimittamaan 14 c §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittua asiakirjaa, Valvira voi tutkia tutkinnon oikeellisuuden ottamalla yhteyttä yliopistoon tai koulutusmaan viranomaisiin. Jos tutkinnon oikeellisuutta ei pystytä varmistamaan, tämä johtaisi kielteiseen päätökseen.

14 c §:n 2 momentissa säädettäisiin asiakirjojen muotovaatimuksista vastaavalla tavalla kuin 14 a §:n 3 4 momentissa.

14 c §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että hakija ei voisi ennen koulutuksen hyväksymistä aloittaa Valviran määräämää palvelua, lisäopintoja tai kuulusteluja taikka toimia lääkäriharjoittelijana. Valvira edellyttää EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneelta lääkäriltä vähintään kuuden kuukauden harjoittelua laillistamisen ehtona. Nykyisen käytännön mukaan lääkäriharjoittelu suoritetaan julkisen palvelujärjestelmän toimintayksikössä amanuenssin nimikkeellä. Valviran määräämällä kuulustelulla tarkoitetaan kolmiosaista kuulustelua, joka tällä hetkellä suoritetaan Tampereen yliopistossa.

14 c §:n 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa pykälässä esitetyistä asiakirjavaatimuksista. Tältä osin viitataan perusteluihin 14 a §:n kohdalla.

24 a §. *Terveystieteiden ammattihenkilöiden keskusrekisteri.* Pykälän 2 momentissa säädettäisiin terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkittävistä tiedois-

ta. Kohtaa 1 ehdotetaan muutettavaksi siten, että rekisteriin merkittäisiin Suomen väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus. Erityisesti tämä koskisi sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole vielä saaneet suomalaisen väestötietojärjestelmän mukaista henkilötunnusta siinä vaiheessa, kun heidät merkitään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin.

Kohdan 6 nojalla rekisteriin merkittäisiin sellaisen terveydenhuollon laillistettavan ammattihenkilön ammattiin opiskelevan henkilön tiedot, johon Valvira tai aluehallintovirasto on kohdistanut valvontatoimenpiteitä. Tällä olisi erityistä merkitystä tilanteissa, joissa valvontatoimenpiteet ovat olleet merkittäviä ja joiden perusteella tulisi jatkossa harkittavaksi, voitaisiinko kyseiselle henkilölle myöntää ammattioikeuksia. Ehdotetun säännöksen mukaan rekisteriin merkittäisiin sellaisen laillistettavan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattiin opiskelevan henkilön nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus ja kotiosoite, johon Valvira tai aluehallintovirasto on kohdistanut valvontatoimenpiteenä huomautuksen, kurinpitotoimenpiteen tai turvaamistoimenpiteen sekä tiedot edellä tarkoitettua valvontatoimenpiteestä. Kurinpitotoimenpiteellä tarkoitetaan lain 33 §:n mukaista varoitusta. Turvaamistoimenpiteellä puolestaan tarkoitetaan laillistettavan ammattihenkilön tehtävissä tilapäisesti toimimiseen kohdistuvaa rajoitusta tai kieltoa toimia mainitussa tehtävässä tilapäisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joilla voitaisiin poistaa tietoja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä. Momenttiin ehdotettavien muutosten nojalla lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian opiskelijoiden tiedoista poistettaisiin oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilön sijaisena, kun opintojen aloittamisesta olisi kulunut kymmenen vuotta, jos henkilölle ei ennen sitä ole myönnetty ammattihenkilön oikeuksia. Ehdotetussa 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua turvaamistoimenpidettä koskevat tiedot poistettaisiin rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta kuten 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua turvaamistoimenpiteitäkin. Samassa kohdassa tarkoitettua huo-

mautusta ja kurinpitotoimenpidettä koskevat tiedot poistettaisiin 10 vuoden kuluttua päätöksen antamisesta kuten 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedotkin.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetun muutoksen nojalla rekisteriin ei enää merkittäisi ammattihenkilön työpaikkaa. Rekisterin työpaikkatietojen pitäminen ajan tasalla on erittäin haastavaa ottaen huomioon terveydenhuollon ammattihenkilöiden liikkuvuus. Tieto ei myöskään ole ammattihenkilöiden valvonnan näkökulmasta oleellinen.

24 b §. *Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Valvira voisi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajalle ja toimintayksikölle tietoja 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten seuraamuksista paitsi työnhakuun liittyen myös työsuhteen aikana tapahtuvaa soveltuvuusarviointia varten.

24 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkitään Valviran ja aluehallintoviraston ratkaisu, jossa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnassa on todettu virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta, sekä tiedot muun muassa ammattitoiminnassa saadusta sakko- tai vankeusrangaistuksesta. Tällä hetkellä 24 b §:n 2 momentti oikeuttaa tällaisten tietojen luovuttamiseen työnantajalle ainoastaan rekrytointitilanteissa. Potilaiden ja asiakkaiden oikeusturvan kannalta säännöksen soveltamisalan laajentaminen on osoittautunut tarpeelliseksi. Esimerkkinä tilanne, jossa terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on saanut tuomion omaisuusrikoksista tai lääkeanastuksista siirtyy toimimaan kotihoidossa, jossa työskennellään asiakkaiden kotona itsenäisesti ilman välitöntä johtoa ja valvontaa. Potilaiden ja asiakkaiden oikeusturvan kannalta on perusteltua, että tieto ammattihenkilörekisteriin merkitystä rangaistuksesta voidaan luovuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajalle ja toimintayksikölle ei ainoastaan rekrytointitilanteissa vaan esimerkiksi työtehtävien muutoksiin liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

25 §. *Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen.* Pykälän 1, 2 ja 5 momentteihin ehdotetaan muutettavaksi lupa- ja valvontaviranomaisen nimi teknisenä muutoksena.

Pykälän 6 ja 7 momentteihin ehdotetaan lisäystä, jonka nojalla Valvira voisi edellyttää ammatillisen toimintakyvyn, terveydentilan ja ammattitaidon selvittämistä myös terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakevalta henkilöltä. Nykykäytännön mukaan Valvira voi pyytää hakijaa esittämään selvitystä terveydentilastaan ja toimintakyvystään ja asiaa joudutaan arvioimaan pelkästään tämän selvityksen perusteella. Lainmuutos antaisi Valviralle mahdollisuuden yksilöidä tarkemmin, minkälaista selvitystä hakijalta edellytetään, jotta ammattitoiminnan harjoittamisen asianmukaisuudesta voitaisiin varmistua objektiivisesti. Tämä olisi tärkeätä tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että hakijan ammatillisessa toimintakyvyssä, terveydentilassa tai ammattitaidossa on pykälässä tarkoitettuja puutteellisuksia, jolloin niistä on tärkeätä saada luotettava selvitys ennen hakemuksen ratkaisemista. Ennen kuin hakijan edellytetään hakeutuvan Valviran tarpeelliseksi katsomiin tutkimuksiin tai hankkivan Valviran edellyttämää tarkempaa selvitystä toimintakyvystään, terveydentilastaan tai ammattitaidostaan, hakijalle tulee varata tilaisuus antaa selitys asiassa yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden mukaisesti (hallintolaki 34 §).

Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin, että valtion varoista kustannettaisiin terveydenhuollon ammattihenkilön ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisestä syntyneet kustannukset. Tämä perustuu Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkotapaukseen. Vastaava säännös on jo olemassa 2 momentissa, joka koskee terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaidon selvittämisestä syntyviä kustannuksia.

Pykälän 8 momentissa todettaisiin, että Valvira voi hylätä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakevan henkilön hakemuksen, jos hän ei suostu 6 tai 7 momentissa säädettyyn selvittämiseen. Terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakevan henkilön ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisen sekä am-

mattitaidon selvittämisen voidaan katsoa olevan osa hänen laillistamisprosessiaan, jolloin siitä koituvat kustannukset olisivat hänen itsensä vastuulla.

27 §. Lupa- ja valvontaviranomaisen nimi ehdotetaan muutettavaksi teknisenä muutoksena 1 ja 4 momenteissa.

3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa Valviralle terveydenhuollon ammattihenkilöille tuomituista rangaistuksista ehdotetaan säädettäväksi erillisessä pykälässä (jäljempänä 40 b §).

28—30 §. Lupa- ja valvontaviranomaisen nimi ehdotetaan muutettavaksi teknisenä muutoksena.

31 §. *Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden poistaminen terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä.* Pykälään ehdotetun muutoksen nojalla myös nimikesuojatulla ammattihenkilöllä olisi oikeus omasta pyynnöstään saada nimikesuojauksensa poistetuksi. Asialla on merkitystä erityisesti sellaisten ammattihenkilörekisteriin merkittyjen nimikesuojattujen henkilöiden kohdalla, jotka eivät käytännössä harjoita terveydenhuollon ammattia. Lisäksi lupa- ja valvontaviranomaisen nimi ehdotetaan muutettavaksi teknisenä muutoksena.

32—38 §. Lupa- ja valvontaviranomaisen nimi ehdotetaan muutettavaksi teknisenä muutoksena.

40 b §. *Tuomioistuimen ratkaisua koskeva ilmoitusvelvollisuus.* Uuden 40 b §:n mukaan tuomioistuimen tulisi lähettää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle jäljennös päätöksestään, jolla se on määrännyt terveydenhuollon ammattihenkilölle sakko-, vankeus- tai muun rangaistuksen sellaisen rikoksen johdosta, johon terveydenhuollon ammattihenkilö on syyllistynyt ammattitoiminnassaan.

Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta koskeva säännös on tällä hetkellä 27 §:n 3 momentissa. Sen mukaan tuomioistuimen tulee viipymättä ilmoittaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto) 27 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä. 27 §:n 1 ja 2 momentti koskevat ammattitoiminnassa

tehdystä rikoksesta tuomitusta vankeusrangaistuksesta aiheutuvia seuraamuksia ammattitoiminnalle.

Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus on aiheellista erottaa ammattitoiminnassa tehtyä rikosta koskevasta 27 §:n säännöksestä omaksi pykäläkseen.

Valvontatoiminnassa ilmenevä tiedon tarve ei useimmiten liity 27 §:ssä säädettyjen seuraamusten arviointiin, vaan lain 26 §:n ja 28 §:n mukaisten ammattitoiminnan edellytysten arviointiin.

Ammattihenkilölain 26 §:ssä säädetään ammattihenkilön virheellisestä toiminnasta aiheutuvista seuraamuksista. Virheellisenä toimintana 26 §:ssä mainitaan muun muassa ammattieettisten velvollisuuksien rikkominen (15 §), potilasasiakirjojen asianmukaisen laatimisen laiminlyöminen ja salassapitovelvollisuuden rikkominen (16, 17 §), sellaisten tehtävien suorittaminen, joihin koulutus tai ammattitaito on riittämätön tai muu virheellinen tai moitittava toiminta. Edellä mainituissa tilanteissa Valvira voi antaa tarkempia ohjeita tai määräyksiä ammattitoimintaa varten, rajoittaa ammattihenkilön ammattioikeuksia määräajaksi tai toistaiseksi, poistaa laillistetun ammattihenkilön ammattioikeudet määräajaksi tai toistaiseksi, kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä valtioneuvoston asetuksella säädettyä ammattihenkilön ammattinimikettä määräajaksi tai toistaiseksi tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden.

Ammattihenkilölain 28 §:n mukaan, jos terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto) voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

Ammattihenkilölain 24 a §:n mukaan ammattihenkilörekisteriin merkitään tiedot ammattitoiminnassa saadusta sakkorangaistuksesta. Nykyisen 27 §:n 3 momentin mukaan tuomioistuimella on kuitenkin velvollisuus ilmoittaa terveydenhuollon oikeusturvakes-

kukselle (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto) vain ammattitoiminnassa tehdyistä rikoksista tuomituista vankeusrangaistuksista, minkä vuoksi sakkorangaistus tulee Valviran tietoon tällä hetkellä sattumanvaraisesti. Sakkorangaistuksen taustalla olevien syiden vuoksi voi myös olla tarpeen arvioida ammattitoiminnan asianmukaisuutta. Esimerkiksi tieto työpaikalla tapahtuneesta lääkeanastuksesta on yleensä peruste ryhtyä selvittämään henkilön ammatinharjoittamiskykyä. Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta koskevan säännöksen tarkentaminen edellä esitetyistä syistä on siten perusteltua.

42—44 §. Lupa- ja valvontaviranomaisen nimi ehdotetaan muutettavaksi teknisenä muutoksena.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua valtioneuvoston asetusta (559/1994, jäljempänä ammattihenkilöasetus) on tarpeen muuttaa.

Ammattihenkilöasetuksen 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi. Asetukseen ehdotetaan muutosta, jonka mukaan lääketieteen opiskelijan tulisi toimia palvelussuhteessa sen toimintayksikön ylläpitäjään, jossa hän toimii tilapäisesti lääkärin tehtävissä. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi hammaslääketieteen opiskelijoiden osalta asetuksen 3 a §:ään.

Rajoitettua toimilupaa koskevia ammattihenkilöasetuksen säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi. Voimassa olevan ammattihenkilöasetuksen 14 §:n mukaan Valvira voi myöntää muussa kuin EU- tai ETA-valtiossa koulutuksen suorittaneelle terveydenhuollon ammattihenkilölle luvan toimia tilapäisesti asianomaisessa laillistetun ammattihenkilön tehtävässä jo ennen kuin hän on kokonaan hyväksytysti suorittanut Valviran määrämät kuulustelut. Ammattihenkilöasetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saanut terveydenhuollon ammattihenkilö voisi jatkossa saada rajoitetun toimiluvan vasta sen jälkeen, kun hän on suorittanut vähintään puolet hänelle määrätyn kuulustelun osakokonaisuuksista. Lisäksi EU/ETA-alueeseen kuulumat-

tomalta kansalaiselta vaadittavaan riittävään kielitaitoon liittyviä säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi.

Voimassa olevan asetuksen mukaan Valvira voi määräämnsä ehdoin myöntää oikeuden toimia tilapäisesti laillistetun ammattihenkilön tehtävissä enintään kahdeksi vuodeksi. Tätä määräaikaä ehdotetaan pidennettäväksi asetuksen 4 ja 14 §:ssä siten, että Valvira voisi myöntää luvan enintään kolmeksi vuodeksi.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.4.2015.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi siirtymäajasta niitä tilanteita varten, joissa hakemus on tullut vireille ennen lain voimaantuloa. Ennen lain voimaantuloa Valviran määräämään palveluun, lisäopintoihin ja kuulusteluihin sovellettaisiin aikaisempaa lakia.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Suomen perustuslain 19 §:n 1 momentissa on turvattu oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Säännöksen tarkoitama huolenpito tarkoittaa sosiaali- ja terveyspalveluja. Perustuslain 19 §:n 3 momentissa on julkiselle vallalle säädetty velvoite turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä. Perustuslain 22 § velvoittaa julkista valtaa turvaamaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien käytännön toteutuminen. Julkisella vallalla tarkoitetaan perustuslaissa sekä valtiota että kuntaa. Julkisen vallan tulee aktiivisin toimenpitein turvata perusoikeuksien toteutuminen. Suomea koskevien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten veloitteet on saatettu voimaan perustuslailla.

Perustuslain 17 §:ssä säädetty oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin takaa sen, että jokaisella on oikeus käyttää viranomaisen luona asioidessaan omaa kieltään, suomea tai ruotsia. Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on myös oikeus työhön ja elinkeinonvapauteen; jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työl-

lä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan velvollisuutena on perustuslain 18 §:n 3 momentin mukaan on edistää työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Ammattihenkilölakiin tehtävien muutosten tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta ja terveydenhuollon palvelujen laatua. Tavoitteena on, että laillistamismenettelyssä voidaan varmistua entistä luotettavammin terveydenhuollon ammattioikeutta hakevan henkilön ammattipätevyydestä.

Ehdotetut täsmennykset ammattihenkilölakiin eivät ole ristiriidassa perustuslain perusoikeussäännösten tai Suomea koskevien ihmisoikeussopimusten ja muiden kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Hallitus katsoo, että lakiesitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 27 §:n 3 momentti, *muutetaan* 5 ja 7—9 §, 10 §:n 2 momentti, 13 §, 14 a §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 14 b §, 24 a §:n 2 momentin 1 ja 5 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 24 b §:n 2 momentti, 25 §, 27 §:n 1 ja 4 momentti, 28—31 §, 32 §:n 1 momentti, 33, 37, 38 ja 42 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 ja 7—9 §, 10 §:n 2 momentti, 13 §, 14 a §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 14 b ja 37 § laissa 1200/2007, 24 a §:n 2 momentin 1 ja 5 kohta laissa 312/2011, 24 a §:n 3 ja 4 momentti sekä 24 b §:n 2 momentti laissa 1550/2009, 25 § laeissa 1030/2000, 923/2003 ja 1261/2005, 28 § laissa 1030/2000 ja 38 § osaksi laissa 682/1999 sekä

lisätään 14 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1200/2007, uusi 4 a kohta, 14 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1200/2007, uusi 5—7 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 8 momentiksi, lakiin uusi 14 c §, 24 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 312/2011, uusi 6 kohta ja lakiin uusi 40 b § seuraavasti:

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja ja ammattinimikkeen käyttöoikeus Suomessa suoritetun koulutuksen perusteella

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa.

Henkilöllä, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, on oikeus käyttää kyseistä ammattinimikettä. Jos ammattiin johtavaa koulutusta ei ole säännelty, ammattinimikkeen käyttöoikeuden edellytyksenä

on, että Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on hakemuksesta hyväksynyt koulutuksen siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

7 §

Oikeus harjoittaa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammatin harjoittamiseen itsenäisesti.

8 §

Oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia ja ammattinimikkeen käyttöoikeus yleisen tunnustamisjärjestelmän nojalla

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden käyttää Suomessa valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla on mahdollisuus määrätä hakijalle sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe siten kuin siitä on säädetty ammattipätevyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007). Hakija saa valita suorittaako hän korvaavana toimenpiteenä sopeutumisajan vai kelpoisuuskokeen. Sopeutumisajasta ja kelpoisuuskokeesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuuskokeesta peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

Jos EU- tai ETA-valtiossa lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön koulutuksen suorittanut EU- tai ETA-

valtion kansalainen ei täytä yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettua syystä ammattipätevyden automaattisen tunnustamisen edellytyksiä, häneen sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Jos hakijalta edellytetään korvaavan toimenpiteen suorittamista, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kuitenkin määrätä, onko hakijan suoritettava sopeutumisaika vai kelpoisuusko-

9 §

Väliaikainen ja satunnainen palvelujen tarjoaminen

Toiseen EU- tai ETA-valtioon laillisesti sijoittautunut ammatinharjoittaja, jolla on laillinen oikeus harjoittaa itsenäisesti tämän lain 6—8 §:ssä tarkoitettua ammattia, voi tarjota kyseiseen ammattiin liittyviä palveluja Suomessa väliaikaisesti tai satunnaisesti. Hänen on kuitenkin tehtävä kirjallinen ennakkoilmoitus Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle siirtyessään tarjoamaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa. Sama koskee EU- tai ETA-valtion kansalaista, jolla on muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa laillinen oikeus toimia itsenäisesti valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettussa nimikesuojatun ammattihenkilön ammatissa, jos hän haluaa käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä tarjotessaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa.

Ilmoitus on voimassa vuoden, ja se on uudistettava, jos henkilö aikoo jatkaa palvelujen tarjoamista. Kun palveluja on tarkoitus tarjota ensimmäistä kertaa, ilmoitukseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että palvelujen tarjoajalla on oikeus toimia laillisesti sijoittautumisvaltiossa ja että hän täyttää muut ammattipätevyysdirektiivissä palvelujen tarjoamiselle säädetty edellytykset. Jos jokin palvelujen tarjoajan toimimisoikeuteen vaikuttava seikka muuttuu merkittävästi, tämän tulee toimittaa tätä koskevat asiakirjat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoituksen tekemisestä ja siihen liitettä-

vistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarkistaa palvelujen tarjoajan ammattipätevyuden ennen kuin palveluja tarjotaan ensimmäistä kertaa. Ammattipätevyuden tarkistaminen ei kuitenkaan koske 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja ammattipätevyuden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvia ammatinharjoittajia. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on päätettävä tarkistuksen tuloksesta kuukauden kuluessa palvelujen tarjoamista koskevan ilmoituksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen vastaanottamisesta, taikka ilmoitettava palvelujen tarjoajalle vastaavassa ajassa ammattipätevyuden tarkistamatta jättämisestä tai asiassa tarvittavasta lisäselvityksestä. Jos asian ratkaiseminen edellyttää lisäselvitystä, ammattipätevyuden tarkistuksen tulosta koskeva päätös on tehtävä kahden kuukauden kuluessa riittävien asiakirjojen vastaanottamisesta. Palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa, jos päätöstä tai ilmoitusta ei ole tehty edellä tarkoitetuissa määräajoissa.

Jos palvelujen tarjoajan saaman koulutuksen ja asianomaisen ammatin harjoittajalta Suomessa edellytetyn koulutuksen välillä on olennainen ero, joka saattaa vaarantaa potilasturvallisuuden, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on annettava palvelujen tarjoajalle mahdollisuus osoittaa kelpoisuuskokeen avulla, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyuden. Mahdollisuus ammattipätevyuden osoittamiseen on annettava siten, että palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa kuukauden kuluessa siitä, kun päätös ammattipätevyuden tarkistamisesta on tehty.

Kun palvelujen tarjoajan ammattipätevyys on tarkistettu, palvelujen tarjoamisessa on käytettävä tässä laissa tai valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettua ammattinimikettä. Ammattipätevyuden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvien ammattien harjoittajien on käytettävä palveluja tämän pykälän nojalla tarjotessaan vastaavasti tässä laissa tarkoitettua ammattinimikettä. Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on luopunut ammattipätevyuden tarkistamisesta, ammattinimikkeen käyttöön sovelletaan, mitä

ammattipätevyuden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

10 §

EU- tai ETA-valtiossa koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Mitä 6—9 §:ssä säädetään, sovelletaan myös ammattipätevyuden tunnustamiseen ja palvelujen tarjoamiseen, joka perustuu muiden kuin EU- tai ETA-valtioiden kansalaisten asemaa koskevaan yhteisön lainsäädäntöön, kun tällaisen valtion kansalainen on suorittanut koulutuksensa pääosin EU- tai ETA-valtiossa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-valtiossa, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi vastaavasti hakemuksesta myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan, lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-valtiossa, oikeuden käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

13 §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suo-

rittanut koulutuksensa EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto voi vastaavasti hakemuksesta myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan, lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, oikeuden käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

14 a §

Hakemuksen liitteet

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää oppilaitoksen antama tutkintotodistus tai muu asianomaisen alan pätevyyttä osoittava todistus ja tarvittaessa toteutunut koulutusohjelma. Hakemukseen tulee liittää henkilöllisyyden todistava asiakirja.

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun ammattipätevyyden tunnustamista tai hyväksymistä koskevaan hakemukseen tulee liittää seuraavat asiakirjat:

1) hakijan henkilöllisyyden ja kansalaisuuden todistavat asiakirjat;

2) muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat tai koulutuksesta annettu asiakirja, joka antaa oikeuden ryhtyä harjoittamaan asianomaista ammattia;

4 a) jos hakijan ei tarvitse hakea erikseen oikeutta harjoittaa ammattia lähtömaassaan, kyseisen maan toimivaltaisen viranomaisen todistus siitä, ettei kyseinen maa rekisteröi asianomaisen ammatin harjoittajia;

Hakijan on 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimitettava lisäksi Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä sellaiset hänen koulutustaan koskevat tiedot,

joiden avulla lupa- ja valvontavirasto voi määrittää mahdolliset olennaiset erot Suomessa vaadittavaan koulutukseen verrattuna.

Jos asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulee olla Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa virallisesti oikeaksi todistettu tai suomalaisen oppilaitoksen sen antamasta todistuksesta oikeaksi todistama jäljennös. Hakemukseen tulee liittää Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa auktorisoidun tai virallisen kielenkääntäjän kääntämät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä laadituista asiakirjoista.

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella tutkintonsa suorittaneen on ammatinharjoittamisoikeutta koskevaan hakemukseen liitettävä luotettava selvitys tutkintotodistuksen oikeellisuudesta.

Terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ilmoittamaan Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolle väestötietojärjestelmän mukaisen henkilötunnuksensa heti sen saatuaan.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto voi poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista, jos hakija on kansainvälistä suojelua saava henkilö ja jos hakijan kansalaisuus, henkilöllisyys ja koulutus ovat luotettavasti selvitettävissä muulla tavalla. Eriytyisistä syistä Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto voi myös muissa tilanteissa poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista.

Hakemuksesta ja siihen liitettävistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 b §

Hakemuksen käsittely eräissä tapauksissa

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava 6—8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 §:n 5 momentissa ja 12 §:ssä tarkoitettulle hakijalle tämän toimitettujen asiakirjojen vastaanottamisesta sekä mahdollisesti puuttuvista asiakirjoista kulkukauden kuluessa asiakirjojen vastaanottamisesta. Edellä tarkoitettuun hakemukseen on annettava päätös viimeistään kolmen kulkukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asia-

kirjojen vastaanottamisesta. Silloin, kun hakemuksen käsittelyyn sovelletaan yhteisön tunnustamissäännösten mukaista yleistä tunnustamisjärjestelmää, päätös hakemukseen on kuitenkin annettava viimeistään neljän kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta.

14 c §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksyminen Suomessa lääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tekee hakemuksesta päätöksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksymisestä lääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi, jos lääkärin tutkinto täyttää vähimmäisvaatimukset. Hakemuksen liitteeksi hakijan tulee 14 a §:stä poiketen toimittaa seuraavat asiakirjat:

- 1) hakijan henkilöllisyyden ja kansalaisuuden osoittavat asiakirjat;
- 2) muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat tai suoritettu koulutuksesta annettu asiakirja, joka antaa oikeuden ryhtyä harjoittamaan asianomaista ammattia;
- 3) jos hakijalle on myönnetty oikeus harjoittaa asianomaista ammattia jossakin muussa valtiossa kuin Suomessa, kyseisen maan toimivaltaisen viranomaisen enintään kolme kuukautta aikaisemmin antama todistus siitä, että tätä oikeutta ei ole rajoitettu eikä poistettu vakavana ammatillisen virheen vuoksi tai muusta vastaavasta syystä;
- 4) jos hakijan ei tarvitse hakea erikseen oikeutta harjoittaa ammattia lähtömaassa, kyseisen maan toimivaltaisen viranomaisen todistus siitä, ettei kyseinen maa rekisteröi asianomaisen ammatin harjoittajia taikka muu luotettava selvitys siitä, että kyseinen maa ei rekisteröi asianomaisen ammatin harjoittajia; ja
- 5) luotettava selvitys tutkintotodistuksen ja sen liitteiden oikeellisuudesta.

Jos 1 momentissa mainittu asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulee olla virallisesti Suomessa tai muussa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueeseen kuulu-

vassa valtiossa virallisesti oikeaksi todistettu. Hakemukseen tulee liittää Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa auktorisoidun tai virallisen kielenkääntäjän kääntämät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä laadituista asiakirjoista.

Hakija ei voi suorittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämää palvelua, lisäopintoja tai kuulusteluja taikka toimia lääkäriharjoittelijana ennen kuin lupa- ja valvontavirasto on tehnyt päätöksen koulutuksen hyväksymisestä.

Jos hakija on kansainvälistä suojelua saava henkilö Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi poiketa edellä esitetystä asiakirjavaatimuksista mikäli hakijan henkilöllisyys, kansalaisuus ja koulutus ovat luotettavasti osoitettavissa muulla tavoin. Erityisesti syistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myös muissa tilanteissa poiketa edellä esitetystä asiakirjavaatimuksista.

24 a §

Terveystietojärjestelmän ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

1) terveydenhuollon ammattihenkilön nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus, rekisteröintinumero, kotiosoite, ammatinharjoittamisoikeus ja sen rajoittaminen tai poistaminen, ammatinharjoittamislupa ja sen peruuttaminen samoin kuin oikeus käyttää terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä ja sen kieltäminen sekä tiedot ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka nimikesuojauksen perusteena olevasta koulutuksesta;

5) tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyt opinnot suorittaneen lääketieteen, hammaslääketieteen tai farmasian opiskelijan nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus, rekisteröintinumero, opintojen aloitusajankohta ja tiedot suoritetuista opinnoista;

6) sellaisen laillistettavaan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattiin opiskelevan

henkilön nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus ja kotiosoite, johon Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto on kohdistanut valvontatoimenpiteenä huomautuksen, kurinpitotoimenpiteen tai turvaamistoimenpiteen sekä tiedot edellä tarkoitettua valvontatoimenpiteestä.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot ja 6 kohdassa tarkoitettua turvaamistoimenpidettä koskevat tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta tai kahden vuoden kuluttua siitä, kun 9 §:ssä tarkoitettu väliaikainen tai satunnainen terveydenhuollon palvelujen tarjoaminen on päättynyt. Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettut tiedot ja 6 kohdassa tarkoitettua huomautusta ja kurinpitotoimenpidettä koskevat tiedot poistetaan, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, jollei nimikirjalaisissa (1010/1989) säädetä merkinnän poistamiselle pidempää aikaa. Rangaistusta koskeva tieto tulee poistaa myös, kun rangaistukseen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu. Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot poistetaan, kun henkilölle on myönnetty oikeus harjoittaa lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin tai farmaseutin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä tai kun opintojen aloittamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

Keskusrekisteriin merkitään lisäksi tarvittaessa tiedot terveydenhuollon ammattihenkilön varaamisesta valmiuslain (1552/2011) mukaista poikkeusoloihin varautumista varten siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

24 b §

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajalle ja toimin-

tayksikölle tietoja 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rikoksen seuraamuksesta työhön liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

Turvaamistoimenpiteet

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aiheita epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn takia kykenemätön toimimaan ammatissaan, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin (ammattillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittäminen). Ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista.

Jos on perusteltua aiheita epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammatitiedoissa on puutteita, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun (ammattitaidon selvittäminen). Ammattitaidon selvittämisestä syntyneet kustannukset korvataan valtion varoista.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu 1 tai 2 momentissa säädettyyn selvittämiseen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Jos on perusteltua aiheita epäillä, että terveydenhuollon ammattioikeutta hakeva henkilö on 1 momentissa mainituista syistä kykenemätön toimimaan asianomaisessa am-

matissa, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi edellyttää hakijalta ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämistä lääkärintarkastuksen tai sairaalatutkimuksen avulla.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakevan henkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi edellyttää hakijalta ammattitaidon selvittämistä työkokeilun, työnäytteen tai kuulustelun avulla.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakeva ei suostu 6 tai 7 momentissa säädettyyn selvittämiseen, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi hylätä hakemuksen. Ammattioikeutta hakevan henkilön ammattitaidon selvittämisestä syntyneitä kuluja ei korvata valtion varoista.

27 §

Ammattitoiminnassa tehty rikos

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt ammattitoiminnassaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman ja jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi laillistetulta ammattihenkilöltä poistaa määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti ammatinharjoittamisoikeuden tai luvan saaneelta ammattihenkilöltä peruuttaa ammatinharjoittamisluvan määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä määräajaksi tai jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, Sosiaali- ja terveys-

alan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

29 §

Väliaikaiset turvaamistoimenpiteet

Käsitellessään 25—28 §:ssä tarkoitettuja asioita Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai väliaikaisesti rajoittaa oikeutta harjoittaa ammattia taikka väliaikaisesti peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan tai väliaikaisesti kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

30 §

Potilasasiakirjojen siirtäminen terveyskeskukseen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi ryhtyessään tässä laissa säädettyihin turvaamistoimenpiteisiin määrätä ammattiaan itsenäisesti harjoittaneen terveydenhuollon ammattihenkilön erityisestä syystä luovutta-

maan potilasasiakirjat sen paikkakunnan terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettavaksi, jossa tämä harjoittaa ammattiaan.

31 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden poistaminen terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta, taikka poistaa sen. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa ammatinharjoittamisluvan tai poistaa nimikesuojatun ammattihenkilön oikeuden käyttää asianomaista ammattinimikettä ammattihenkilön omasta pyynnöstä.

32 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttaminen

Kun terveydenhuollon ammattihenkilöltä on poistettu ammatinharjoittamisoikeus määräajaksi tai toistaiseksi taikka sitä on rajoitettu tai se on kielletty, kun hänen ammatinharjoittamislupansa on peruutettu taikka kun häntä on kielletty käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä, terveydenhuollon ammattihenkilö voi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta uudelleen hakea ammatinharjoittamisoikeuden palauttamista tai sen rajoituksen poistamista, ammatinharjoittamisluvan palauttamista taikka asetuksella säädetyn terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttamista sitten, kun ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoituksen, ammatinharjoittamisluvan peruuttamisen tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisen aiheuttanut syy on lakannut.

Kurinpito- ja rangaistussäännökset

33 §

Kirjallinen varoitus

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ammatitoiminnassaan on menetellyt vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen.

6 Luku

Erinäiset säännökset

37 §

Ammatinharjoittamisoikeutta tai ammattinimikkeen käyttöoikeutta koskevan hakemuksen hylkääminen

Jos hakija täyttää 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 6—8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 tai 12 §:ssä säädetty vaatimukset, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi hylätä hakemuksen vain sellaisella perusteella, jolla laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta voidaan rajoittaa tai se voidaan poistaa taikka jolla nimikesuojattua ammattihenkilöä voidaan kieltää käyttämästä valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

38 §

Kuuleminen

Ennen 25—28 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on varattava terveydenhuollon ammattihenkilölle tilaisuus antaa selitys asiassa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

40 b §

Tuomioistuimen ratkaisua koskeva ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle jäljennös päätöksestään, jolla se on määrännyt terveydenhuollon ammattihenkilölle sakko-, vankeus-, tai muun rangaistuksen sellaisen rikoksen johdosta, johon terveydenhuollon ammattihenkilö on syyllistynyt ammattitoiminnassaan.

42 §

Kuulutus virallisessa lehdessä

Rajoitetusta, poistetusta, kielletystä tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta, peruutetusta tai palautetusta ammatinharjoit-

tamisluvasta taikka asetuksella säädetyn terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisestä tai sen palauttamisesta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Terveydenhuollon ammattihenkilön hakemukseen, joka koskee ammattioikeuden myöntämistä ja joka on tullut vireille ennen lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ennen lain voimaantuloa määräämään palveluun, lisäopintoihin ja kuulusteluihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Sosiaali- ja terveysministeri *Laura Rätty*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 27 §:n 3 momentti, *muutetaan* 5 ja 7—9 §, 10 §:n 2 momentti, 13 §, 14 a §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 14 b §, 24 a §:n 2 momentin 1 ja 5 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 24 b §:n 2 momentti, 25 §, 27 §:n 1 ja 4 momentti, 28—31 §, 32 §:n 1 momentti, 33, 37, 38 ja 42 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 ja 7—9 §, 10 §:n 2 momentti, 13 §, 14 a §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 14 b ja 37 § laissa 1200/2007, 24 a §:n 2 momentin 1 ja 5 kohta laissa 312/2011, 24 a §:n 3 ja 4 momentti sekä 24 b §:n 2 momentti laissa 1550/2009, 25 § laeissa 1030/2000, 923/2003 ja 1261/2005, 28 § laissa 1030/2000 ja 38 § osaksi laissa 682/1999 sekä

lisätään 14 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1200/2007, uusi 4 a kohta, 14 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1200/2007, uusi 5—7 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 8 momentiksi, lakiin uusi 14 c §, 24 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 312/2011, uusi 6 kohta ja lakiin uusi 40 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja ja ammattinimikkeen käyttöoikeus Suomessa suoritetun koulutuksen perusteella

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja ja ammattinimikkeen käyttöoikeus Suomessa suoritetun koulutuksen perusteella

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa.

Henkilöllä, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, on oikeus käyttää kyseistä ammattinimikettä. Jos ammattiin

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa.

Henkilöllä, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, on oikeus käyttää kyseistä ammattinimikettä. Jos ammattiin

johtavaa koulutusta ei ole säännelty, ammatinimikkeen käyttöoikeuden edellytyksenä on, että Terveystieteiden tutkimuskeskus on hakemuksesta hyväksynyt koulutuksen siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

7 §

Oikeus harjoittaa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla

Terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammatin harjoittamiseen itsenäisesti.

8 §

Oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia ja ammatinimikkeen käyttöoikeus yleisen tunnustamisjärjestelmän nojalla

Terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden käyttää

johtavaa koulutusta ei ole säännelty, ammatinimikkeen käyttöoikeuden edellytyksenä on, että *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus* on hakemuksesta hyväksynyt koulutuksen siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

7 §

Oikeus harjoittaa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammatin harjoittamiseen itsenäisesti.

8 §

Oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia ja ammatinimikkeen käyttöoikeus yleisen tunnustamisjärjestelmän nojalla

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus myöntää hakemuksesta oikeuden

Suomessa valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella on mahdollisuus määrätä hakijalle sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe siten kuin siitä on säädetty ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007). Hakija saa valita suorittaako hän korvaavana toimenpiteenä sopeutumisaikaa vai kelpoisuuskokeen. Sopeutumisaikasta ja kelpoisuuskokeesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuuskokeesta peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

Jos EU- tai ETA-valtiossa lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön koulutuksen suorittanut EU- tai ETA-valtion kansalainen ei täytä yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettua syystä ammattipätevyyden automaattisen tunnustamisen edellytyksiä, häneen sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Jos hakijalta edellytetään korvaavan toimenpiteen suorittamista, Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määrätä, onko hakijan suoritettava sopeutumisaika vai kelpoisuuskoe.

9 §

Väliaikainen ja satunnainen palvelujen tarjoaminen

Toiseen EU- tai ETA-valtioon laillisesti sijoittautunut ammatinharjoittaja, jolla on laillinen oikeus harjoittaa itsenäisesti tämän lain 6—8 §:ssä tarkoitettua ammattia, voi tarjota kyseiseen ammattiin liittyviä palveluja Suomessa väliaikaisesti tai satunnaisesti. Hänen on kuitenkin tehtävä kirjallinen ennakkoilmoitus Terveydenhuollon oikeusturvakeskuk-

käyttää Suomessa valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, *Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolla* on mahdollisuus määrätä hakijalle sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe siten kuin siitä on säädetty ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007). Hakija saa valita suorittaako hän korvaavana toimenpiteenä sopeutumisaikaa vai kelpoisuuskokeen. Sopeutumisaikasta ja kelpoisuuskokeesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuuskokeesta peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

Jos EU- tai ETA-valtiossa lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön koulutuksen suorittanut EU- tai ETA-valtion kansalainen ei täytä yhteisön tunnustamissäännöksissä tarkoitettua syystä ammattipätevyyden automaattisen tunnustamisen edellytyksiä, häneen sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Jos hakijalta edellytetään korvaavan toimenpiteen suorittamista, *Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto* voi kuitenkin määrätä, onko hakijan suoritettava sopeutumisaika vai kelpoisuuskoe.

9 §

Väliaikainen ja satunnainen palvelujen tarjoaminen

Toiseen EU- tai ETA-valtioon laillisesti sijoittautunut ammatinharjoittaja, jolla on laillinen oikeus harjoittaa itsenäisesti tämän lain 6—8 §:ssä tarkoitettua ammattia, voi tarjota kyseiseen ammattiin liittyviä palveluja Suomessa väliaikaisesti tai satunnaisesti. Hänen on kuitenkin tehtävä kirjallinen ennakkoilmoitus *Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja val-*

selle siirtyessään tarjoamaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa. Sama koskee EU- tai ETA-valtion kansalaista, jolla on muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa laillinen oikeus toimia itsenäisesti valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetussa nimikesuojatun ammattihenkilön ammatissa, jos hän haluaa käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä tarjotessaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa.

Ilmoitus on voimassa vuoden, ja se on uudistettava, jos henkilö aikoo jatkaa palvelujen tarjoamista. Kun palveluja on tarkoitus tarjota ensimmäistä kertaa, ilmoitukseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että palvelujen tarjoajalla on oikeus toimia laillisesti sijoittautumisvaltiossa ja että hän täyttää muut ammattipätevyysdirektiivissä palvelujen tarjoamiselle säädetyt edellytykset. Jos jokin palvelujen tarjoajan toimimisoikeuteen vaikuttava seikka muuttuu merkittävästi, tämän tulee toimittaa tätä koskevat asiakirjat Terveystieteiden tutkimuskeskukselle. Ilmoituksen tekemisestä ja siihen liitettävistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Terveystieteiden tutkimuskeskus voi potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarkistaa palvelujen tarjoajan ammattipätevyyden ennen kuin palveluja tarjotaan ensimmäistä kertaa. Ammattipätevyyden tarkistaminen ei kuitenkaan koske 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja ammattipätevyyden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvia ammatinharjoittajia. Oikeusturvakeskuksen on päätettävä tarkistuksen tuloksesta kuukauden kuluessa palvelujen tarjoamista koskevan ilmoituksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen vastaanottamisesta, taikka ilmoitettava palvelujen tarjoajalle vastaavassa ajassa ammattipätevyyden tarkistamista jättämisestä tai asiassa tarvittavasta lisäselvityksestä. Jos asian ratkaiseminen edellyttää lisäselvitystä, ammattipätevyyden tarkistuksen tulosta koskeva päätös on tehtävä kahden kuukauden kuluessa riittävien asiakirjojen vastaanottamisesta. Palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa, jos päätöstä tai ilmoitusta ei ole tehty edellä tarkoitetuissa määräajoissa.

valvontavirastolle siirtyessään tarjoamaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa. Sama koskee EU- tai ETA-valtion kansalaista, jolla on muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa laillinen oikeus toimia itsenäisesti valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetussa nimikesuojatun ammattihenkilön ammatissa, jos hän haluaa käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä tarjotessaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa.

Ilmoitus on voimassa vuoden, ja se on uudistettava, jos henkilö aikoo jatkaa palvelujen tarjoamista. Kun palveluja on tarkoitus tarjota ensimmäistä kertaa, ilmoitukseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että palvelujen tarjoajalla on oikeus toimia laillisesti sijoittautumisvaltiossa ja että hän täyttää muut ammattipätevyysdirektiivissä palvelujen tarjoamiselle säädetyt edellytykset. Jos jokin palvelujen tarjoajan toimimisoikeuteen vaikuttava seikka muuttuu merkittävästi, tämän tulee toimittaa tätä koskevat asiakirjat *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle*. Ilmoituksen tekemisestä ja siihen liitettävistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus voi potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarkistaa palvelujen tarjoajan ammattipätevyyden ennen kuin palveluja tarjotaan ensimmäistä kertaa. Ammattipätevyyden tarkistaminen ei kuitenkaan koske 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja ammattipätevyyden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvia ammatinharjoittajia. *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen* on päätettävä tarkistuksen tuloksesta kuukauden kuluessa palvelujen tarjoamista koskevan ilmoituksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen vastaanottamisesta, taikka ilmoitettava palvelujen tarjoajalle vastaavassa ajassa ammattipätevyyden tarkistamista jättämisestä tai asiassa tarvittavasta lisäselvityksestä. Jos asian ratkaiseminen edellyttää lisäselvitystä, ammattipätevyyden tarkistuksen tulosta koskeva päätös on tehtävä kahden kuukauden kuluessa riittävien asiakirjojen vastaanottamisesta. Palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa, jos päätöstä tai ilmoitusta ei ole tehty edellä tarkoitetuissa

Jos palvelujen tarjoajan saaman koulutuksen ja asianomaisen ammatin harjoittajalta Suomessa edellytetyn koulutuksen välillä on olennainen ero, joka saattaa vaarantaa potilasturvallisuuden, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen on annettava palvelujen tarjoajalle mahdollisuus osoittaa kelpoisuuskokeen avulla, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyuden. Mahdollisuus ammattipätevyuden osoittamiseen on annettava siten, että palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa kuukauden kuluessa siitä, kun päätös ammattipätevyuden tarkistamisesta on tehty.

Kun palvelujen tarjoajan ammattipätevyys on tarkistettu, palvelujen tarjoamisessa on käytettävä tässä laissa tai valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettua ammattinimikettä. Ammattipätevyuden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvien ammattien harjoittajien on käytettävä palveluja tämän pykälän nojalla tarjotessaan vastaavasti tässä laissa tarkoitettua ammattinimikettä. Jos Terveystieteiden tutkimuskeskus on luopunut ammattipätevyuden tarkistamisesta, ammattinimikkeen käyttöön sovelletaan, mitä ammattipätevyuden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

10 §

EU- tai ETA-valtiossa koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Mitä 6—9 §:ssä säädetään, sovelletaan myös ammattipätevyuden tunnustamiseen ja palvelujen tarjoamiseen, joka perustuu muiden kuin EU- tai ETA-valtioiden kansalaisten asemaa koskevaan yhteisön lainsäädäntöön, kun tällaisen valtion kansalainen on suorittanut koulutuksensa pääosin EU- tai ETA-valtiossa.

Terveystieteiden tutkimuskeskus voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-valtiossa, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen,

määräajoissa.

Jos palvelujen tarjoajan saaman koulutuksen ja asianomaisen ammatin harjoittajalta Suomessa edellytetyn koulutuksen välillä on olennainen ero, joka saattaa vaarantaa potilasturvallisuuden, *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen* on annettava palvelujen tarjoajalle mahdollisuus osoittaa kelpoisuuskokeen avulla, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyuden. Mahdollisuus ammattipätevyuden osoittamiseen on annettava siten, että palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa kuukauden kuluessa siitä, kun päätös ammattipätevyuden tarkistamisesta on tehty.

Kun palvelujen tarjoajan ammattipätevyys on tarkistettu, palvelujen tarjoamisessa on käytettävä tässä laissa tai valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettua ammattinimikettä. Ammattipätevyuden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvien ammattien harjoittajien on käytettävä palveluja tämän pykälän nojalla tarjotessaan vastaavasti tässä laissa tarkoitettua ammattinimikettä. Jos *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus* on luopunut ammattipätevyuden tarkistamisesta, ammattinimikkeen käyttöön sovelletaan, mitä ammattipätevyuden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

10 §

EU- tai ETA-valtiossa koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Mitä 6—9 §:ssä säädetään, sovelletaan myös ammattipätevyuden tunnustamiseen ja palvelujen tarjoamiseen, joka perustuu muiden kuin EU- tai ETA-valtioiden kansalaisten asemaa koskevaan yhteisön lainsäädäntöön, kun tällaisen valtion kansalainen on suorittanut koulutuksensa pääosin EU- tai ETA-valtiossa.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-valtiossa, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa

että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito. Terveysturvakeskus voi vastaavasti hakemuksesta myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan, lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-valtiossa, oikeuden käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

13 §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Terveysturvakeskus voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito. Terveysturvakeskus voi vastaavasti hakemuksesta myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan, oikeusturvakeskuksen hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, oikeuden käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

14 a §

Hakemuksen liitteet

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää jäljennös oppilaitoksen an-

edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi vastaavasti hakemuksesta myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan, lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-valtiossa, oikeuden käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

13 §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä valtioneuvoston asetuksella säädetty pätevyys ja riittävä kielitaito. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi vastaavasti hakemuksesta myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan, lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, oikeuden käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

14 a §

Hakemuksen liitteet

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää oppilaitoksen antama tutkin-

tamasta tutkintotodistuksesta tai muista asianomaisen alan pätevyyttä osoittavaista todistuksista ja tarvittaessa toteutunut koulutusohjelma.

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun ammattipätevyiden tunnustamista tai hyväksymistä koskevaan hakemukseen tulee liittää seuraavat asiakirjat:

1) hakijan kansalaisuuden todistava asiakirja;

2) jäljennökset muodollista pätevyyttä osoittavista asiakirjoista tai jäljennös koulutuksesta annetusta asiakirjasta, joka antaa oikeuden ryhtyä harjoittamaan asianomaista ammattia;

totodistus tai muu asianomaisen alan pätevyyttä osoittava todistus ja tarvittaessa toteutunut koulutusohjelma. *Hakemukseen tulee liittää henkilöllisyyden todistava asiakirja.*

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun ammattipätevyiden tunnustamista tai hyväksymistä koskevaan hakemukseen tulee liittää seuraavat asiakirjat:

1) *hakijan henkilöllisyyden ja kansalaisuuden todistavat asiakirjat;*

2) *muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat tai koulutuksesta annettu asiakirja, joka antaa oikeuden ryhtyä harjoittamaan asianomaista ammattia;*

4 a) *jos hakijan ei tarvitse hakea erikseen oikeutta harjoittaa ammattia lähtömaassaan, kyseisen maan toimivaltaisen viranomaisen todistus siitä, ettei kyseinen maa rekisteröi asianomaisen ammatin harjoittajia;*

Hakijan on 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimitettava lisäksi Terveystieteiden tutkimuskeskuksen pyynnöstä sellaiset hänen koulutustaan koskevat tiedot, joiden avulla lupa- ja valvontavirasto voi määrittää mahdolliset olennaiset erot Suomessa vaadittavaan koulutukseen verrattuna.

Jos asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulee olla virallisesti oikeaksi todistettu. Hakemukseen tulee liittää virallisen kääntäjän kääntämät suomen- tai ruotsinkieliset käännökset muista kuin pohjoismaisilla kielillä laadituista asiakirjoista.

Hakemuksesta ja siihen liitettävistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Hakijan on 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimitettava lisäksi *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* pyynnöstä sellaiset hänen koulutustaan koskevat tiedot, joiden avulla lupa- ja valvontavirasto voi määrittää mahdolliset olennaiset erot Suomessa vaadittavaan koulutukseen verrattuna.

Jos asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulee olla Suomessa tai EU- tai ETA-valtiossa virallisesti oikeaksi todistettu tai suomalaisen oppilaitoksen sen antamasta todistuksesta oikeaksi todistama jäljennös. *Hakemukseen tulee liittää Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa auktorisoidun kielenkääntäjän kääntämät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä laadituista asiakirjoista.*

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella tutkintonsa suorittaneen on ammattioikeushakemukseen liitettävä luotettava selvitys tutkintotodistuksen oikeellisuudesta.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ammattihenkilö on velvollinen ilmoittamaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle väestötietojärjestelmän mukaisen henkilötunnuksen heti sen saatuaan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi poiketa edellä esitetystä asiakirjavaatimuksista, jos hakija on kansainvälistä

suojelua saava henkilö ja jos hakijan kansalaisuus, henkilöllisyys ja koulutus ovat luotettavasti selvitettävissä muulla tavalla. Erityisistä syistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myös muissa tilanteissa poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista.

Hakemuksesta ja siihen liitettävistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 b §

Hakemuksen käsittely eräissä tapauksissa

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on ilmoitettava 6—8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 §:n 5 momentissa ja 12 §:ssä tarkoitetulle hakijalle tämän toimittamien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä mahdollisesti puuttuvista asiakirjoista kuukauden kuluessa asiakirjojen vastaanottamisesta. Edellä tarkoitettuun hakemukseen on annettava päätös viimeistään kolmen kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta. Silloin, kun hakemuksen käsittelyyn sovelletaan yhteisön tunnustamissäännösten mukaista yleistä tunnustamisjärjestelmää, päätös hakemukseen on kuitenkin annettava viimeistään neljän kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta.

14 b §

Hakemuksen käsittely eräissä tapauksissa

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava 6—8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 §:n 5 momentissa ja 12 §:ssä tarkoitetulle hakijalle tämän toimittamien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä mahdollisesti puuttuvista asiakirjoista kuukauden kuluessa asiakirjojen vastaanottamisesta. Edellä tarkoitettuun hakemukseen on annettava päätös viimeistään kolmen kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta. Silloin, kun hakemuksen käsittelyyn sovelletaan yhteisön tunnustamissäännösten mukaista yleistä tunnustamisjärjestelmää, päätös hakemukseen on kuitenkin annettava viimeistään neljän kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta.

14 c §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksyminen Suomessa lääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tekee hakemuksesta päätöksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tutkinnon hyväksymisestä lääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi, jos lääkärin tutkinto täyttää vähimmäisvaatimukset. Hakemuksen liitteeksi hakijan tulee 14 a §:stä poiketen toimittaa seuraavat asiakirjat:

1) hakijan henkilöllisyyden ja kansalaisuuden osoittavat asiakirjat;

2) muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat tai suoritetusta koulutuksesta annettu asiakirja, joka antaa oikeuden ryhtyä harjoittamaan asianomaista ammattia;

3) jos hakijalle on myönnetty oikeus harjoittaa asianomaista ammattia jossakin muussa valtiossa kuin Suomessa, kyseisen maan toimivaltaisen viranomaisen enintään kolme kuukautta aikaisemmin antama todistus siitä, että tätä oikeutta ei ole rajoitettu eikä poistettu vakavana ammatillisen virheen vuoksi tai muusta vastaavasta syystä;

4) jos hakijan ei tarvitse hakea erikseen oikeutta harjoittaa ammattia lähtömaassa, kyseisen maan toimivaltaisen viranomaisen todistus siitä, ettei kyseinen maa rekisteröi asianomaisen ammatin harjoittajia taikka muu luotettava selvitys siitä, että kyseinen maa ei rekisteröi asianomaisen ammatin harjoittajia; ja

5) luotettava selvitys tutkintotodistuksen ja sen liitteiden oikeellisuudesta.

Jos 1 momentissa mainittu asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulee olla Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa virallisesti oikeaksi todistettu. Hakemukseen tulee liittää Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa auktorisoidun kielenkääntäjän kääntämät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä laadituista asiakirjoista.

Hakija ei voi suorittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämää palvelua, lisäopintoja tai kuulusteluja taikka toimia lääkäriharjoittelijana ennen kuin lupa- ja valvontavirasto on tehnyt päätöksen koulutuksen hyväksymisestä.

Jos hakija on kansainvälistä suojelua saava henkilö Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista mikäli hakijan henkilöllisyys, kansalaisuus ja koulutus ovat luotettavasti osoitettavissa muulla tavoin. Erityisesti syistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myös muissa tilanteissa poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista.

24 a §

Terveystieteiden ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

1) terveydenhuollon ammattihenkilön nimi, henkilötunnus, rekisteröintinumero, kotiosoite, ammatinharjoittamisoikeus ja sen rajoittaminen tai poistaminen, ammatinharjoittamislupa ja sen peruuttaminen samoin kuin oikeus käyttää terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä ja sen kieltäminen sekä tiedot ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka nimikesuojauksen perusteena olevasta koulutuksesta;

5) tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyt opinnot suorittaneen lääketieteen, hammaslääketieteen tai farmasian opiskelijan nimi, henkilötunnus, rekisteröintinumero, opintojen aloitusajankohta ja tiedot suoritetuista opinnoista;

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on saanut tiedon rekisteröidyn kuolemasta tai kahden vuoden kuluttua siitä, kun 9 §:ssä tarkoitettu väliaikainen tai satunnainen terveydenhuollon palvelujen tarjoaminen on päättynyt. Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, jollei nimikirjalaisissa (1010/1989) säädetä merkinnän poistamiselle pidempää aikaa. Rangaistusta koskeva tieto tulee poistaa myös, kun rangaistukseen tuomitsemisen syyinä olleen

24 a §

Terveystieteiden ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

1) terveydenhuollon ammattihenkilön nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus, rekisteröintinumero, kotiosoite, ammatinharjoittamisoikeus ja sen rajoittaminen tai poistaminen, ammatinharjoittamislupa ja sen peruuttaminen samoin kuin oikeus käyttää terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä ja sen kieltäminen sekä tiedot ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka nimikesuojauksen perusteena olevasta koulutuksesta;

5) tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyt opinnot suorittaneen lääketieteen, hammaslääketieteen tai farmasian opiskelijan nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus, rekisteröintinumero, opintojen aloitusajankohta ja tiedot suoritetuista opinnoista;

6) sellaisen laillistettavaan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattiin opiskelevan henkilön nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus ja kotiosoite, johon Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto on kohdistanut valvontatoimenpiteenä huomautuksen, kurinpitotoimenpiteen tai turvaamistoimenpiteen sekä tiedot edellä tarkoitettua valvontatoimenpiteestä.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot ja 6 kohdassa tarkoitettua turvaamistoimenpidettä koskevat tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta tai kahden vuoden kuluttua siitä, kun 9 §:ssä tarkoitettu väliaikainen tai satunnainen terveydenhuollon palvelujen tarjoaminen on päättynyt. Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot ja 6 kohdassa tarkoitettua huomautusta ja kurinpitotoimenpidettä koskevat tiedot poistetaan, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, jollei nimikirjalaisissa (1010/1989) säädetä merkinnän poistamiselle pidempää aikaa. Rangaistusta koskeva tie-

teon rangaistavuus on poistettu. Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot poistetaan, kun henkilölle on myönnetty oikeus harjoittaa lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin tai farmaseutin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä, kuitenkin viimeistään, kun opintojen aloittamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

Keskusrekisteriin merkitään lisäksi tarvittaessa tiedot terveydenhuollon ammattihenkilön työpaikasta sekä ammattihenkilön varaamisesta valmiuslain (1080/1991) mukaista poikkeusoloihin varautumista varten siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

ValmiusL 1080/1991 on kumottu L:lla 1552/2011, joka on voimassa 1.3.2012 alkaen.

24 b §

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja terveydenhuollon toimintayksikölle tietoja tämän lain 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta rikoksen seuraamuksesta työnhakuun liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

Turvaamistoimenpiteet

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn takia kykenemätön toimimaan ammatissaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkä-

to tulee poistaa myös, kun rangaistukseen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu. Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot poistetaan, kun henkilölle on myönnetty oikeus harjoittaa lääkärin, hammaslääkärin, proviisorin tai farmaseutin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä tai kun opintojen aloittamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

Keskusrekisteriin merkitään lisäksi tarvittaessa tiedot terveydenhuollon ammattihenkilön varaamisesta valmiuslain (1552/2011) mukaista poikkeusoloihin varautumista varten siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

24 b §

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja *sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajalle ja toimintayksikölle* tietoja tämän lain 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta rikoksen seuraamuksesta työhön liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

Turvaamistoimenpiteet

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn takia kykenemätön toimimaan ammatissaan *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön

rintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin (ammattillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittäminen).

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun (ammattitaidon selvittäminen). Ammattitaidon selvittämisestä syntyneet kustannukset korvataan valtion varoista. (14.11.2003/923)

3 momentti on kumottu L:lla 9.12.2005/1261.

4 momentti on kumottu L:lla 9.12.2005/1261.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu 1 tai 2 momentissa säädettyyn selvittämiseen, Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä. (29.12.2005/1261)

kilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin (ammattillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittäminen). *Ammattillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista.*

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun (*ammattitaidon selvittäminen*). Ammattitaidon selvittämisestä syntyneet kustannukset korvataan valtion varoista.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu 1 tai 2 momentissa säädettyyn selvittämiseen, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattioikeutta hakeva henkilö on 1 momentissa mainituista syistä kykenemätön toimimaan asianomaisessa ammatissa, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi edellyttää hakijalta ammattillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämistä lääkärintarkastuksen tai sairaalatutkimuksen avulla.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakevan henkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi edellyttää hakijalta ammattitaidon selvittämistä työkokeilun, työnäytteen tai kuulustelun avulla.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakeva henkilö ei suostu 6 tai 7 momentissa säädettyyn selvittämiseen, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavi-

rasto voi hylätä hakemuksen. Ammattioikeutta hakevan henkilön ammattitaidon selvittämisestä syntyneitä kuluja ei korvata valtion varoista.

27 §

Ammattitoiminnassa tehty rikos

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt ammattitoiminnassaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman ja jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi laillistetulta ammattihenkilöltä poistaa määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti ammatinharjoittamisoikeuden tai luvan saaneelta ammattihenkilöltä peruuttaa ammatinharjoittamisluvan määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

27 §

Ammattitoiminnassa tehty rikos

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt ammattitoiminnassaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman ja jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi laillistetulta ammattihenkilöltä poistaa määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti ammatinharjoittamisoikeuden tai luvan saaneelta ammattihenkilöltä peruuttaa ammatinharjoittamisluvan määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä määräajaksi, tai jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

---

3 momentti kumotaan.

Jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihhteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

29 §

Väliaikaiset turvaamistoimenpiteet

Käsitellessään 25—28 §:ssä tarkoitettuja asioita terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai väliaikaisesti rajoittaa oikeutta harjoittaa ammattia taikka väliaikaisesti peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan tai väliaikaisesti kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

30 §

Potilasasiakirjojen siirtäminen terveyskeskukseen

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi ryhtyessään tässä laissa säädettyihin turvaamistoimenpiteisiin määrätä ammattiaan itsenäisesti harjoittaneen terveydenhuollon ammattihenkilön erityisestä syystä luovuttamaan potilasasiakirjat sen paikkakunnan terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettavaksi, jossa tämä harjoittaa ammattiaan.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihhteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

29 §

Väliaikaiset turvaamistoimenpiteet

Käsitellessään 25—28 §:ssä tarkoitettuja asioita *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai väliaikaisesti rajoittaa oikeutta harjoittaa ammattia taikka väliaikaisesti peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan tai väliaikaisesti kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

30 §

Potilasasiakirjojen siirtäminen terveyskeskukseen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi ryhtyessään tässä laissa säädettyihin turvaamistoimenpiteisiin määrätä ammattiaan itsenäisesti harjoittaneen terveydenhuollon ammattihenkilön erityisestä syystä luovuttamaan potilasasiakirjat sen paikkakunnan terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettavaksi, jossa tämä harjoittaa ammattiaan.

31 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan poistaminen terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta tai poistaa sen taikka peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan.

32 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttaminen

Kun terveydenhuollon ammattihenkilöltä on poistettu ammatinharjoittamisoikeus määräajaksi tai toistaiseksi taikka sitä on rajoitettu tai se on kielletty, kun hänen ammatinharjoittamislupansa on peruutettu taikka kun häntä on kielletty käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä, terveydenhuollon ammattihenkilö voi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta uudelleen hakea ammatinharjoittamisoikeuden palauttamista tai sen rajoituksen poistamista, ammatinharjoittamisluvan palauttamista taikka asetuksella säädetyn terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttamista siten, kun ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoituksen, ammatinharjoittamisluvan peruuttamisen tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisen aiheuttanut syy on lakannut.

---

31 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden poistaminen terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto voi terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta, taikka poistaa sen. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa ammatinharjoittamisluvan tai poistaa nimikesuojatun ammattihenkilön oikeuden käyttää asianomaista ammattinimikettä ammattihenkilön omasta pyynnöstä.

32 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttaminen

Kun terveydenhuollon ammattihenkilöltä on poistettu ammatinharjoittamisoikeus määräajaksi tai toistaiseksi taikka sitä on rajoitettu tai se on kielletty, kun hänen ammatinharjoittamislupansa on peruutettu taikka kun häntä on kielletty käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä, terveydenhuollon ammattihenkilö voi *Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolta* uudelleen hakea ammatinharjoittamisoikeuden palauttamista tai sen rajoituksen poistamista, ammatinharjoittamisluvan palauttamista taikka asetuksella säädetyn terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttamista siten, kun ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoituksen, ammatinharjoittamisluvan peruuttamisen tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisen aiheuttanut syy on lakannut.

Kurinpito- ja rangaistussäännökset

33 §

Kirjallinen varoitus

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ammattitoiminnassaan on menetellyt vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen.

6 Luku

Erinäiset säännökset

37 §

Ammatinharjoittamisoikeutta tai ammatinimikkeen käyttöoikeutta koskevan hakemuksen hylkääminen

Jos hakija täyttää 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 6—8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 tai 12 §:ssä säädetty vaatimukset, Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi hylätä hakemuksen vain sellaisella perusteella, jolla laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta voidaan rajoittaa tai se voidaan poistaa taikka jolla nimikesuojattua ammattihenkilöä voidaan kieltää käyttämästä valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

38 §

Kuuleminen

Ennen 25—28 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on varattava terveydenhuollon ammattihenkilölle tilaisuus antaa selitys asiassa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkai-

Kurinpito- ja rangaistussäännökset

33 §

Kirjallinen varoitus

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ammattitoiminnassaan on menetellyt vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen.

6 Luku

Erinäiset säännökset

37 §

Ammatinharjoittamisoikeutta tai ammatinimikkeen käyttöoikeutta koskevan hakemuksen hylkääminen

Jos hakija täyttää 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 6—8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 tai 12 §:ssä säädetty vaatimukset, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi hylätä hakemuksen vain sellaisella perusteella, jolla laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta voidaan rajoittaa tai se voidaan poistaa taikka jolla nimikesuojattua ammattihenkilöä voidaan kieltää käyttämästä valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

38 §

Kuuleminen

Ennen 25—28 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* on varattava terveydenhuollon ammattihenkilölle tilaisuus antaa selitys asiassa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi ennen 1 momentissa tarkoitetun

semistä kuulla
(21.5.1999/682)

asiantuntijoita. asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

40 b §

*Tuomioistuimen ratkaisua koskeva ilmoitus-
velvollisuus*

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle jäljennös päätöksestään, jolla se on määrännyt terveydenhuollon ammattihenkilölle sakko-, vankeus-, tai muun rangaistuksen sellaisen rikoksen johdosta, johon terveydenhuollon ammattihenkilö on syyllistynyt ammattitoiminnassaan.

42 §

Kuulutus virallisessa lehdessä

Rajoitetusta, poistetusta, kielletystä tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta, peruutetusta tai palautetusta ammatinharjoittamisluvasta taikka asetuksella säädetyn terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisestä tai sen palauttamisesta terveydenhuollon oikeus-
turvakeskuksen on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

42 §

Kuulutus virallisessa lehdessä

Rajoitetusta, poistetusta, kielletystä tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta, peruutetusta tai palautetusta ammatinharjoittamisluvasta taikka asetuksella säädetyn terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisestä tai sen palauttamisesta *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Terveydenhuollon ammattihenkilön hakemukseen, joka koskee ammattioikeuden myöntämistä ja joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ennen tämän lain voimaantuloa määräämään palveluun, lisäopintoihin ja kuulusteluihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.